ҚИШЛОҚ ҲАЁТИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ИЖТИМОИЙ-ИҚТИСОДИЙ ГАЗЕТАСИ

1974 ЙИЛ 1 ЯНВАРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

МУАССИСЛАР ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҚИШЛОҚ ВА СУВ ХЎЖАЛИГИ ВАЗИРЛИГИ, «ЎЗМЕВАСАБЗАВОТУЗУМСАНОАТ» УЮШМАСИ

1997 йил 20 май. СЕШАНБА № 40 (5.813). Сотувда эркин нархда

Мамлакатимиз жўшқин ҳаёти

РЕЖА УДДАЛАНДИ

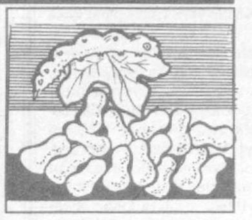

Қуриқ Усмон Юсупов тумани миришкорлари республикамизда биринчи бўлиб давлатга пилла топшириш режасини уддаладилар. Бу ҳақда жамоатчи мухбиримиз Ҳамид Пиримқулов телефон орқали хабар қилди.

Амалдаги йил туман пиллакорлари учун ҳам анча серташвиш ва синовли келди. Қиш ва баҳорнинг серёғин бўлганлиги тут плантацияларини муддатида озиқлантириш ҳамда ишлов беришга ҳалақит берди. Бироқ шу соҳа кетидан рўзғор тебратиб, элим, юртим деб яшаётган ризқ-насиба ижодкорлари масъулиятли паллада тушкунликка берилмадилар. Уларнинг соҳани пухта ўзлаштирганлиги, тадбиркорлик билан иш юритганликлари боис давлатга пилла сотиш режаси биринчилар қаторида уддаланди.

Қабул пунктларига 16 минг килограммдан ортиқ сифатли кумуш тола топширилди. Бу ўтган йилгидан 2 минг килограмм кўп, демакдир. Ана шу муваффақиятга «Миришкор», «Янгиобод» каби жамоа хўжаликларининг кумуш тола ижодкорлари айниқса муносиб ҳисса қўшдилар.

Фотима Одилова, София Ибодуллаева, Норбиби Зиёева, Зиёфат Эгамбердиева, Зиёда Нафасова, Зебо Нафасова, Гулчеҳра Диёрова, Гулжамол Чўлиева, Муқаддам Бойқобилова бошлиқ звеноларда ҳар қути уруғдан 85—90 килограммдан сифатли хом ашё йиғиб олинди.

Пиллакорларнинг маррани забт этишида муҳим бир жиҳат бор. Туманда пилла ишлаб чиқариш тобора ихтисослашмоқда. Шунингдек, соҳага эътибор кучаётганлиги, парвариш жараёнида тажрибалар умумлашиб, мутахассислар билан ҳамкорликда иш кўрилаётганлиги кумуш толадан сифатли ва мўл ҳосил олишга имкон бераяпти. Қабул пунктларига топширилаётган хом ашёнинг аксарият қисмига юқори баҳо берилаётганлиги ҳам соҳада тажрибаларнинг такомиллашаётганлигидан далолат бериб турибди.

Шу кунларда қимматли хом ашёни ўз муддатида нест-нобудсиз йиғиштириб олиш учун туман раҳбарияти барча чора-тадбирларни ишлаб чиққан. Жумладан, жойларда техника хизмати йўлга қўйилган, режани уддалаган звеноларга пул мукофотлари, қимматбаҳо совғалар берилаяпти.

Туман пиллакорларининг мақсадлари улуғ. Улар ялпи хирмонни 20 минг килограммга етказишга азму қарор қилишган. Бунинг учун барча имкониятлар, шарт-шароитлар етарли. Ҳар куни режага қўшимча 450—500 килограмм кумуш тола топширилмоқда.

МЕҲНАТИГА ЯРАША РАҒБАТ

Гулистон туманидаги «Боёвут» жамоа хўжалигида аъзоларни қилган меҳнатига қараб тақдирлашяпти. Ёғин-сочинли кунларга қарамай хўжалик миришкорлари режадаги 610 гектар майдонга чигит қадаб, ундириб олдилар. Ғўза пайкалларида яганалаш ва чопиқ ишлари ниҳоясига етказилди. Айниқса, 200 гектар майдондаги плёнка остига экилган ниҳолларнинг ривожи яхши.

Муҳими, хўжаликда рағбатлантириш йўлга қўйилганлиги боис ишда унумдорлик ошяпти. Илғор ишчи ва механизаторларга ҳар ҳафтада гуруч, ёғ, гўшт каби маҳсулотлар қўшимча иш ҳақи сифатида берилаяпти.

ТАДБИРКОРНИНГ НОНИ БУТУН

Қишлоқни саноатлаштириш, аҳолини иш билан таъминлаш шу куннинг долзарб вазифаларидан. Қумқўрғон туманидаги «Беш қаҳрамон» жамоа хўжалиги миришкорлари давр талаби билан ҳамоҳанг бўлишяпти.

Хўжалик тасарруфида чет эл технологиясига асосланган ғишт ишлаб чиқариш заводининг ишга тушганига ҳали кўп бўлгани йўқ. У мавсумда 20 миллион дона ғишт ишлаб чиқаришга ихтисослаштирилди. Ҳозирги кунда корхонада 60 нафардан зиёд ишчини иш билан таъминлашга имкон яратилди.

Эътиборли жиҳати— жорий йилнинг биринчи чорагида корхона 1,5 миллион сўм соф фойда кўрди. Даромаднинг бир қисми тармоқни кенгайтиришга, ишчиларни моддий таъминлашга сарфланаяпти.

УЛУҒ НИЯТЛИ СОҲИБКОРЛАР

Ғаллаорол туманидаги «Музбулоқ» ижара ширкатлар хўжалиги соҳибкорлари жорий йилда мева, сабзавотдан юқори ҳосил етиштиришни мақсад қилиб қўйишган. Сабзавот майдонлари ҳам бу йил 50 гектарга кенгайтирилди.

Режадаги 360 тонна сабзавот, 290 тонна мева ва 110 тонна узум етиштириш учун соҳибкорлар бутун кучини сафарбар этишган. Мавжуд токзорлар, сабзавот майдонларига шу кунларда учинчи бор ишлов беришга киришилди.

МИСҚОЛИ ТИЛЛОГА ТЕНГ

Жондор туманидаги Гагарин номли жамоа хўжалиги миришкорлари йилнинг илк ҳосили— пилла хом ашёсини топширишга киришдилар. Тармоққа эътибор кучайганлиги, пиллакорлар меҳнати ўз вақтида қадр топаётганлиги зарур хом ашёнинг нест-нобудгарчиликларсиз саранжом қилишга имкон берди.

Пиллакорлар мавсумда давлатга 24 тонна сифатли маҳсулот сотишни режалаштиришган.

А. ҚОДИРОВ.

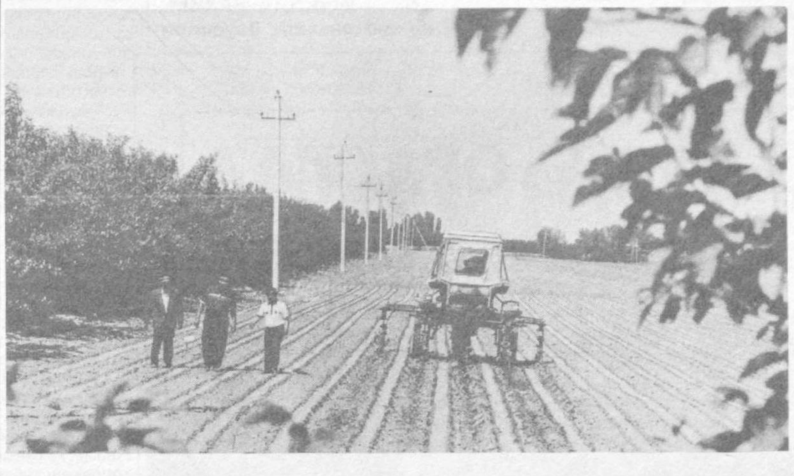

Бўз туманидаги Улуғбек номли жамоа хўжалиги миришкорлари жорий йилда 837 гектар ерга барака уруғи қадашди. Айни пайтда ғўзага дастлабки ишлов берилаяпти. 594 гектар майдондаги плёнка остига экилган ниҳоллар ривожи яхши.

СУРАТДА: ниҳолларга ишлов берилаётган пайт.

Ш. ОЛИМОВ олган сурат. (ЎзА)

ҒАЛЛАЗОР МАВЖИ

Йўл ёқасидаги бепоён ғаллазор кўм-кўк денгиздай мавжланади. Бу кенгликларда кўп ўтмай ҳайбатли комбайнлар кемалардек сузиб юришини тасаввур қилиб, кўнгил ёришади. Шамолда солланиб турган бўлиқ бошоқлар кўзни қувонтиради.

— Ҳозиргача ғаллани уч марта суғордик, — дейди Касби туманидаги «Наврўз» ширкат хўжалигидаги йирик жамоа етакчиси Алимардон Шеров. — Ўғитлар билан ҳам обитобида озиқлантирдик. Бу йил гектар бошига ўртача 45—50 центнердан сара дон йиғиштириб олишни кўзлаб турибмиз.

Хўжаликнинг қайси бригадасига бормайлик, қайноқ меҳнат гувоҳи бўлдик. Ғаллазорларда суғориш ишлари кетаётган бўлса, чигит экилган майдонларда эса ғўза парвариши авжида. Бу йил хўжалик деҳқонлари 1674 гектар ердан 4170 тонна пахта, 1234 гектар майдондаги ғалладан эса 3050 тонна дон саранжомлаб олишни ўз олдиларига мақсад қилиб қўйишган. Барча ғалла майдонларидаги майсалар бегона ўтлардан тозаланди. Деҳқонларнинг айтишича, бу ҳосилдорликни ҳар гектарига 15—20 центнердан оширишни таъминлар экан.

— Деҳқонларимизнинг аҳди баланд, ғалла майсаларининг ҳосили яхши, — дейди хўжалик раҳбари Номоз Холматов. — Айниқса, Абдуалим Расулов, Баҳром Холмонов ва Ҳабибулла Тўраев бошлиқ бригадаларда экинлар ривожи ҳавас қилгуликдир. Хўжалигимиз аъзолари иш ҳақларини ўз вақтида олиб туришибди. Шунингдек, уларга арзон нархда ўсимлик ёғи, омухта ем ва буғдой берилаяпти. Ғалла ўримига ҳам қизғин тайёргарлик кўрмоқдамиз. Ҳозиргача 8 та ўрим комбайни мавсумга тахт қилиб қўйилди. Ўтган хўжалик йилини 1 миллион 774минг сўм фойда билан якунлагандик. Бугунги меҳнат мароми, бу йилги натижаларимиз ҳам шундан кам бўлмаслигини кўрсатиб турибди.

Хўжаликда деҳқоннинг қаноти ҳисобланган техника кучидан унумли фойдаланилмоқда. Бу борада бош муҳандис Иброҳим Худойбердиев барча ишларга бош-қош. Тажрибали техника жиловкорлари — Файзулла Тошмуродов, Тошпўлат Очилов, Бекмурод Суяров ва бошқалар барча ишларда деҳқонларга яқин кўмакдош бўлишмоқда.

Маълумки, қаерда миришкорларнинг моддий манфаатдорликлари оширилса, ўша жойда иш унуми юксак бўлади. Шу боисдан хўжалик аъзоларини моддий рағбатлантиришга катта эътибор берилаётир. Ўтган йили топширилган режадан ошиқча маҳсулот ҳисобидан 40 тонна ўсимлик ёғи, 240 тонна шулха, кунжара берилди. Бу борада муаммолар ҳам йўқ эмас. Ўтган йили топширилган маҳсулот ҳисобидан хўжаликка берилиши керак бўлган яна 760 тонна омухта ем ва 98 тонна ёғ Косон ёғ-экстракция ҳиссадорлик жамияти томонидан етказиб берилмасдан шу кунгача пайсалга солиб келинмоқда. Ҳиссадорлик жамиятидагилар эса ўз навбатида пахта тозалаш корхоналаридан етарлича чигит етказиб берилмаётганлигини рўкач қилишади. Бу масалага аниқлик киритиш фурсати етмадимикин?

Инсон манфаатлари йилида хўжаликда аҳолининг маданий-маиший аҳволини яхшилаш борасида ҳам ибратли ишлар қилинмоқда. Хўжаликдаги мавжуд 416 та хонадон тўлиқ табиий газ ва тоза ичимлик суви билан таъминланган. Шунингдек, кўплаб маданий-маиший хизмат шохобчалари фаолияти кенг йўлга қўйилган. Шу йилнинг ўзида кичик цехлар қуриш ҳисобидан 18 та янги ишчи ўринлари яратилди. Келгусида кичик ва ўрта тадбиркорликни янада кенгроқ йўлга қўйиш мўлжалланмоқда.

Дарҳақиқат, Касби туманидаги «Наврўз» жамоа-ширкат хўжалигида бундай ибратли ишлар бир талай. Яратиш ишқида яшаб, мустақил юртимиз иқтисодиётини ривожлантириш иштиёқида дадил одимлаётган деҳқонларнинг бу йилги ғалла хирмонлари залворли бўлишига шак-шубҳа йўқ.

С. ДАВРОНОВ.

Матбуот сўзининг таъсири

ФАРҒОНАДА СУТ НЕГА КАМАЙМОҚДА?

Сўнгги йилларда айрим вилоят, туман ва хўжаликларда чорвачиликни ривожлантиришга етарли эътибор берилмаяпти. Натижада сут ва сут маҳсулотлари тайёрлаш камайиб кетмоқда.

«Қишлоқ ҳаёти» рўзномасининг шу йил 4 апрел сонида чоп этилган «Фарғонада сут нега камаймоқда» сарлавҳали танқидий мақолада вилоятда кейинги йилларда сут ва сут маҳсулотлари ишлаб чиқариш кескин камайиб кетганлиги рўй-рост очиб ташланган эди.

Куни кеча таҳририят ушбу танқидий мақолага вилоят ҳокимлигидан жавоб хати олди. Унда шундай дейилади:

Фарғона вилояти ҳокимлиги мутахассислари «Қишлоқ ҳаёти» рўзномасининг 1997 йил 4 апрелдаги 27-сонида босилиб чиққан «Фарғонада сут нега камаймоқда?» сарлавҳали мақолани ўрганиб чиқди.

Вилоятимизда кейинги йилларда сут ишлаб чиқариш сезиларли даражада камайиб кетди. Бунинг асосий сабаблари сигирларнинг бош сони камайиб кетганлиги ва уларга озуқа базасини етишмаслигидир.

Охирги вақтларда чорвачилик фермаларини хусусийлаштириш натижасида жамоа тизимида сигирлар сони нисбатан камайиб, бу сут ишлаб чиқаришга салбий таъсир қилди.

Ҳозирда юқоридаги камчиликларни бартараф этиш мақсадида вилоятимизда барча зарурий чоралар кўрилмоқда. Жумладан, бу йил янги бедазор 10 минг гектарга кўпайтирилиб, вилоят бўйича у 22,5 минг гектарга етказилди. Силос учун 6,8 минг гектар, дон учун маккажўхори экишга эса 8 минг гектар ер майдони ажратилиши режалаштирилган. Бундан ташқари чорва молларига қўшимча дағал хашак, ширали ва кўк озуқалар тайёрлаш ҳажмини ҳам кўпайтириш кўзда тутилмоқда. Шунингдек, йил охирига бориб сигирлар бош сонини 30 мингтага етказиш мўлжалланмоқда.

Вилоят ҳокимлиги вилоятда сут ишлаб чиқаришни кўпайтириш учун барча чора-тадбирларни амалга оширишни назорат қилади.

АТРОФ-МУҲИТ МУСАФФО БЎЛСИН

Сув-ҳаёт демакдир. Уни исроф қилиш ва ифлослантириш гуноҳи азим. Рўзноманинг 8 апрель сонида босилган «Энг аввало сув тоза бўлиши керак» сарлавҳали танқидий мақолада Уйчи туманидаги айрим жамоа хўжаликлари, фермаларда тозаликка риоя қилинмай атроф-муҳитга катта зарар етказилганлиги кўрсатилганди.

Ушбу мақолага Уйчи тумани ҳокимлигидан қуйидаги жавоб хати олинди. Унда шундай дейилади:

«Қишлоқ ҳаёти» газетасининг 1997 йил 8 апрель сонида эълон қилинган «Энг аввало тоза сув бўлиши керак» танқидий мақолани туман ҳокимлигида туман қишлоқ ва сув хўжалиги бошқармаси мутахассислари, жамоа хўжалиги раҳбарлари, зоотехник ва ферма мудирлари ва бошқа мутасадди раҳбарлар иштирокида кенг ва атрофлича ўрганиб чиқилди.

Йиғилишда мутахассислардан иборат гуруҳ тузилиб, мақолада келтирилган камчиликларни тузатиш чоралари кўрилди.

Охунбобоев номли деҳқон (фермер)лар хўжалиги сут-товар фермасидаги қия гўнг чиқариш йўли таъмирланиб, ишга туширилди. У махсус прицепда ташилиб, алоҳида марказлашган жойга тўкилмоқда.

Мақолада келтирилган суюқлик тўпланган чуқурлар кўмилиб, тозалаб қўйилди.

Уйчи жамоа хўжалигининг товуқчилик фермаси биноси Закан ариғи яқинига жойлашганлигини, экологик ҳолатта мос келмаслигини ва маҳаллий материаллардан қурилганлигини ҳисобга олиб, бино бузиб юборилди, ўрни эса текислаб қўйилди.

Товуқчилик фермаси Закан ариғидан анча олис жойга пишиқ ғиштдан қурилган бинога кўчирилиб, бино атрофи сим тўр билан ўраб қўйилди.

Туман ҳокимлиги бундан буён экологик ҳолатнинг мусаффо бўлиши учун барча чораларни кўради.

Т. МИРЗАМАҲМУДОВ.

ДАЛА ҲОВЛИ БЕКОР ЁТМАСИН

«Қишлоқ ҳаёти» рўзномасининг шу йил 4 апрель сонида «Дала ҳовли» сарлавҳали мақола чоп этилган бўлиб, унда Тошкент вилоятининг Паркент туманидаги «Бўстон» қишлоғида дала ҳовлига ажратилган 3,5 гектар ердан унумли фойдаланилмай, бекор ётганлиги танқид қилинган эди. Куни кеча таҳририят ушбу танқидий мақолага жавоб олди. Унда шундай дейилади:

Рўзноманинг 1997 йил 4 апрель сонида «Муштарий мулоҳаза юритади» рубрикаси остида «Дала ҳовли» сарлавҳали танқидий мақолада кўрсатилган камчиликлар тасдиқланди.

Дала ҳовлилардан фойдаланиш туман ер тузиш бўлими мутахассислари томонидан ўрганиб чиқилди. Ўзбекистон Республикасининг «Ер тўғрисида»ги қонунининг 13-моддаси 10-бандига асосан фойдаланилмаётган ер участкалари қайтариб олинади. Ҳозирги вақтда фойдаланилмаётган ерларни қайтариб олиш учун зарур бўлган ҳужжатлар тайёрланмоқда.

З. ХЎЖАҲМЕДОВ,
Паркент тумани ҳокимининг биринчи муовини.

АНДИЖОН: КАТТА ХИРМОН ТАРАДДУДИДА

Деҳқонлари ғайрат-шижоатли, ҳунармандлари тадбиркору мурувватли, зиёлиси иқтидору маънили, раҳбарлари фидойию юртсуяр, лабзи ҳалол, имконлари беқиёс, ерлари дурга тўлиб тошган андижонликларнинг бу йилги ғалла ҳосилидан кўнгиллари тўқ.

Мустақиллик. Ғалла мустақиллиги-бу эгизак бахт. Хирмонлар донга тўлса, дастурхонлар кўркига нон кўрк қўшса, бундан-да катта қувонч борми?

Мамлакатимиз ўз-ўзини ғалла билан таъминлаш борасидаги халқпарвар сиёсатини рўёбга чиқаришда андижонликлар ўзига хос ҳисса қўшмоқдалар. Дарҳақиқат, ғалла тўкинлиги — давлатимизнинг мустаҳкам пойдевори, истиқлолимиз таянчидир. Андижонда ажойиб удум ва анъаналар бор. Сарҳисоб пайтида йўл қўйилган камчиликлар ўрганилиб, хулосалар чиқарилади. Мавжуд имконият ва тажрибалардан фойдаланишнинг энг мақбул йўллари танланади. Йил сайин ғалла ҳосилдорлиги гектар бошига 7-8 центнерга ортиб бораётганлиги шулар самараси. Бугун барча мутахассислар ғаллакорлар ҳузурига шошилишмоқда, уларга амалий ишларда ёрдам беришяпти. Фурсат яқин, яна икки ҳафтадан сўнг насиб этса, ғалла ўрим-йиғими бошланиб кетади.

Ғалла нон, нон эса мўъжиза. Шундай экан, уни нест-нобуд қилмай, ҳар бошоғини муқаддас билиб, йиғиб-териб олиш барчанинг виждоний бурчидир.

Шаҳрихонда бўлганимизда ғалла майдонларининг мавжидан завқланиб кетдик. Бошоқлар пишаётган пайтда ғаллазор — мўъжиза. Майин эсган шабодада тебранаётган ғаллазорни кузатганмисиз?! Бундай манзаранинг лаззатини ғаллакор юрак-юрагидан туюши табиий.

Бу йил шаҳрихонликларнинг шаҳди баланд. Республикада ғалла етиштириш бўйича энг илғорлар сафида бўлишни азму қарор қилганлар.

— Яқинда Краснодар ўлкасидан бир гуруҳ мутахассислар ташриф буюришди, — дейди туман ҳокими Муҳаммаджон Раззоқов, — Ғалланинг «Юна» ва «Скифянка» навларини яратган мутахассис олимлар ҳам хўжаликларда бўлишиб, фикр мулоҳазаларини айтдилар. Қувониб кетдик. Ғалланинг бундай серҳосил навларини яратган муаллифлар эътироф этишларича, ҳатто Краснодар ўлкасида ҳам биздагичалик ҳосил етиштира олмас эканлар. Улар ўзбекистонликларга таҳсиннолар айтишди.

Ер ўз бағрида хазина асрайди, деҳқон эса ҳалол меҳнати билан хазина қулфини очади. Меҳнатнинг оши лаззатли, нони ширин. Ҳалол меҳнат ҳузур-ҳаловат, мўл даромад. Заҳмат чекмаган роҳат тополмас.

Булоқбоши Андижоннинг энг кенжаси. Мустақиллигимиз билан тенгдош туман. Бу йил булоқбошиликларнинг ниятлари улуғ, ғалладан кўзланганидан ҳам мўлроқ ҳосил олиш. Вилоятда биринчилар қаторида ғалла ўримтеримига мавжуд барча техника тахт ҳолатга келтирилди.

Ширмонбулоқликлар меҳнатсевар халқ. У ерда қаҳрамон Бакир Ражапов номи билан аталувчи жамоа хўжалиги бор. Хўжаликда 400 гектар майдонга буғдой экилган. Хўжалик раҳбари Абдувосит Холматов билан суҳбатлашдик.

— Ғаллакорларнинг орзиқиб кутган дамлари яқин. Хирмонларга дон тўлса, кўнгилларга ёруғлик киради. Ҳар гектар ғаллазордан 65 центнердан ҳосил олишга бел боғлаганмиз. Асосан «Скифянка» ва «Юна» навли ғалла экканмиз. Дастлабки ҳисоб-китобларга қараганда, ҳар гектар майдонда 70-75 центнердан ҳосил етиштирилмоқда. Энди гап фақат ғалланинг мисқолини ҳам увол қилмай, нест-нобуд этмай йиғиштириб олишда. Ихтиёримиздаги ғалла ўриш комбайнларини таъмирдан чиқариб, тайёрлаб қўйдик. Ташиш-юклаш техникаси ҳам созланган.

Шу ўринда хўжалик пахтакорларининг дала ишлари ҳақида икки оғиз сўз. Абдуназар Турдибоев, Маматқори Бувашов, Абдумутал Рўзиқулов сингари механизаторлар ғўза қатор ораларига ишлов бериб, культивация қилмоқдалар. Ниҳоллар ўғитланаётир.

Жанубий Фарғона канали бўйидаги пахта майдонларида ғўзалар деҳқон қаричидан ошибди. Яна бир ёнда эса беда ўриб-йиғилиб, ерлар ҳайдалиб чигит экилмоқда. Беданинг ўрнига экилган пахтадан бемалол 35 центнердан ошириб ҳосил етиштириш мумкин.

Ҳайитбой Султонов, Ғофур Эргашев, Абдусаттор Отабоевлар бошлиқ бригадаларда дала ишлари қизиганданқизиб бормоқда.

Жийда гуллаб, тут пишган пайтнинг гашти ўзгача. Андижон тутларининг мазаси бўлакча. Тутзорлар оралasангиз қадимда момоларимиз тайёрлаган шиннилар ёдингизга тушади.

Бугун хўжаликда пиллакорлар кечани-кеча, кундузни кундуз демай меҳнат қилмоқдалар. Ўтган йили хўжаликда 18 ўрнига 22 тонна пилла етиштирилган эди. Ҳозир пилла қурти катта даҳага кирган. Ғалла ўрим-йиғими бошлангунга қадар пиллакорлар барча юмушларни саранжомлаб, режаларини уддасидан чиқадилар.

Бу йил Шаҳрихон, Марҳамат, Балиқчи, Бўз туманларида ғалла ҳосилдорлиги 60 центнердан ортади. Кўплаб хўжаликлар эса 65—70 центнерлик ғалла хирмони кутарадилар. Вилоят бўйича 200 минг тоннадан ошиқ юқори навли уруғлик буғдой етиштирилиб, мамлакатимизга етказиб беришни мўлжаллаб меҳнат қилаётган андижонликлардан умид катта.

Президентимиз Ислом Каримов халқ депутатлари Андижон вилояти кенгаши сессиясида шундай деганди: «Андижонлик деҳқонларининг кейинги йиллардаги ютуқлари барчамизни қувонтирмоқда. Улар ҳар бир қарич ердан омилкорлик билан фойдаланиб, мўл ҳосил етиштирмоқдалар. Мамлакатимиз вилоятлари ўртасида бир неча йилдан буён карвонбошилик қилиб келмоқдалар. Андижонликлар ер унумдорлигини ошириш, сувдан тежаб-тергаб фойдаланиш, деҳқончилик ва ғаллачиликда янги усул ва технологияларни жорий этишда ўзига хос мактаб яратдилар».

Ҳа, Андижон миришкорлари бу йил ҳам марраларни муваффақият билан эгаллашига, берган ваъдаларининг устидан чиқишларига ишонамиз.

Дилмурод ҚИРҒИЗБОЕВ,
«Қишлоқ ҳаёти» махсус мухбири.

ОДАМЛАР ОРАСИДА

Янгича фикрлаб, янгича яшаётганлар

Бундан йигирма йил илгари Фарғонада учрашганимда Муҳаммаджон Носиров ёшгина, кўзлари чақнаб, юзидан табассум, лабидан кулги аримайдиган йигитча эди. Ундан кейин ҳам у серғайрат йигит билан гоҳ йиғилишда, гоҳо далада, кўпинча адабиёт ва санъат муҳокамасию мунозарасида ёки маданият ва маърифат ҳангомаларида учрашиб турдик. Ҳар кўрганимда ундан қандайдир янгилик ёки муҳим янги фикр эшитаман.

Президент Ислом Каримовнинг апрел охирида Андижонда сўзлаган нутқи эшиттирилган 1-Май куни у киши билан яна учрашиб қолдик. Бу сафар мен уни янгича фикрловчи ҳоким сифатида танидим.

Муҳаммаджон Носиров Қувадан чиққан «кўлбола раҳбар» бўлгани учунми, Шербўтаев таълимини олгани учунми, ҳаммага бир йўсинда одамий муомала қилар, катталарга хизматини, кичикларга иззатини аямасди. Отаси Мирзаносир: «Аҳоли эътиборини қозонмоқчи бўлсанг ўзинг ўша аҳоли орасида, ўшаларча яшаб кўр, уларнинг эътиқоди нимадаю, эҳтиёжи нималарда эканини билиб оласан. Ҳазрат Алишер Навоийнинг «Одамлар ғами билан яша», деган насиҳатини унутма, болам, деган эди. Шу ўгитга амал қилган ёш раҳбар тез орада аҳоли эътиборини қозонди. Юқори ташкилотлар ҳам буни эътироф этдилар. У бир оғиздан Қува туманининг биринчи ҳокими этиб сайланди.

Янги шакл, янги мазмун кашф этган лавозимни Муҳаммаджон Носиров янгича фикрлаш, изланиш, ҳар ишга ижодий ёндошиш масъулиятидир, деб англади. Унинг дастлабки қадами ҳокимлик бошқарувини Истиқлол манфаатига, мустақилликнинг энг кичик ҳужайралари бўлмиш оила, маҳалла, қишлоқ ва жамоаларда мустаҳкамлаш ишларидан бошлади. Аввало, маҳалла оқсоқоллари кенгашларини тузди, эл олдида обрўли нуронийлардан маслаҳатчилар танлади. Кейин жамоалар раҳбарлари таркибини кўриб чиқиб, уларни халқчил фаоллар ҳисобига бойитди.

Одамларда янги хислат ва кайфият уйғотиб, хонадони, маҳалласи, қишлоғию туманига муҳаббат ҳосил қилиш мақсади билан фуқаролар орасида кўп юрди, туман турмушини бошқатдан ўрганиб чиқди-да, ана шундан кейин иқтисодиёт масалалари билан шуғулланди.

«Аввал таом, сўнгра калом» дейдилар. Қуруқ қоп тик бўлмайди, уни донга тўлатсанг, тик бўлади», деди у ўзига-ўзи ва туманнинг бўш қопини тикка қилиш чораларини излаб топди. Туманда томорқаларни кўпайтиришга киришилди ва тез орада қўлидан кетмон иши келадиган жами деҳқонга ўн-ўн беш сўтихдан ер ажратиб берилди.

Туманда томорқадан йилига 2—3 марта ҳосил олиш ҳаракати бошланди. Бу соҳада ҳаммага намуна бўлган «Олмазор» маҳалласи тажрибаси семинар кенгашда бутун туманга кенг тарқатилди.

Томорқа олган одамлар уй қуришга тушдилар. Бу ҳаракатдан янги муаммо — қурилиш материаллари муаммоси пайдо бўлди, тахта-ёғоч Россиядан келади. Цемент, ғишт ҳам анқога шаъфи. «Ўзимиздан чиқарамиз ҳаммасини», — деди Носиров. Қандай қилиб? «Терак экинглар», деди у ҳаммага. Ариқ бўйлари, кўча юзлари-ю, жами бўш жойларга терак экиш авж олди. Терак етилгач, тахта тилиш цехлари очилди. Туманда катта-кичик ғишт заводлари қурилди. Орадан ўн йил ўтгач, Қува қишлоқ қурилиши саноати яралди. Қишлоқларда пайдо бўлган янги маҳаллаю, янги кўчалар ана шу ҳаракатнинг баракатидир.

— Қайси қишлоққа борманг, уй тўйи устидан чиқасиз, — дейди ҳоким қувониб.

Мен Қува бозорида сабзавот, мева-чева нархи арзонлигини кўриб кўзим ўйнади: сабзининг килоси — 2 сўм, пиёзнинг нархи — 3 сўм. Резавор боғи сўмга эмас, тийинларга сотиляпти. Ҳаммаси — томорқанинг кароматп!

Томорқага нисбатан йирик хўжаликларнинг кўрсаткичлари баракасиз бўлиб қолди. «Душпини олиб қўйиб, ўйлаб қарасам — дейди Носиров, — уруғчилик издан чиқиб кетган экан. Айниқса, дон етиштириш ниҳоятда пасайиб кетувди. Дончиликни ривожлантиришни уруғчилик хўжалиги яратишдан бошладик».

Ниҳоят, туманда уруғчилик маркази яратилди. Раҳматов номли жамоа хўжалиги етиштирган дон уруғини бутун республика экипти. Бу хўжалик доннинг ўзидан эллик миллион сўм даромад олди.

Бу йил қуваликлар давлатга 31 минг тонна пахта, 30 минг тонна дон етказиб бермоқда. Ғалла бошоқларидан маълумки, ҳосил мўл бўлади. Қува тумани ғаллакорлари ўз аҳолиси учун йилига бир ярим йиллик дон тайёрламоқда. Бу йилгиси ундан ҳам кўп бўлади.

Туман ҳокимининг аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари етиштириш соҳасидаги изланишлари Қувада Голландия картошкаси етиштириш ва шу ернинг ўзида картошка уруғчилиги яратиш имкониятини пайдо қилди.

Навоий номли жамоа хўжалигида юз гектарга эртаки, юз гектарга кечки Голландия картошкаси экилди. Экиш, чопиш, йиғиш ишлари ҳам Голландия мутахассислари иштирокида, уларнинг техникасида ижро этилди. Ҳар гектардан 200 центнердан ҳар бири ҳандалакдай, энг кичиги қаюм анордай сара картошка ҳосили олинди. Голландиялик мутахассислар уни «аъло сифатли картошка уруғи етилибди» деб баҳоладилар. Ҳар гектар картошкаси 185 минг сўмдан жамоага даромад бериб, бир йилда 6 миллион сўм соф фойда келтирди. Картошка бартери туфайли 15 километрли газ қувурлари келтирилиб, қишлоқ хонадонларига газ киритилди.

Бугун Асакаю Шаҳрихон ва Марҳамат туманларининг пахтакорлари жорий этган янгиликни Қувада ҳам албатта, кўрасиз. Апрелнинг охирида бутун вилоятдан одамлар келиб, янгича ўстирилаётган Қува ғўзаларини кўриб кетди, ҳатто вилоят ҳокими Нуъмонжон Мўминов бошчилигида Қувада вилоят семинари ўтказилди. Қуваликлар плёнка остига эккан ғўзалар ҳар йилги муддатидан бир ой олдин ягана қилиб қўйилган эди. Оппоқ рўжалар устида бўй чўзиб турган ғўзалар ҳамманинг эътиборини тортди.

Айни кунларда туман деҳқонлари бир текис униб чиққан ғўзаларга дастлабки ишлов беришни тамомлади. Пахта майдонлари майин ва сифатли қилиб культивациядан чиқарилди. СУСлар ёрдамида минерал ўғитлар солинмоқда. «Дала шийпони — иккинчи уйимиз» деб пахтакорлар дала шийпонларига кўчиб чиқдилар. Дала шийпони маданий хизмат ва тиббий ёрдам марказига айлантирилмоқда.

Қуваликлар нафақат пахтазорларда такрорий экин экадилар, улар мевазор боғларда ҳам йилига икки-уч турли ҳосил олишни мўлжаллаяптилар. Қува қадимдан боғдорчилик, мевачилик марказларидан бири бўлиб келган. Бу анъана Мусажон Шербўтаев даврида изчиллик билан давом эттирилди. Кейинги йилларда эса яна 1500 гектар янги боғ барпо этилди. Урта бўз массивининг қир, адирларида мева билан бир қаторда полиз экинлари ҳам етиштирилди.

Бу ҳақда мамнунлик билан ҳоким шундай деди:

— Қир, адир ва жарликларни ўзлаштириб, анорзор қилган тадбирли раис Мастурахон Сайфитдинова анорзорларда айни вақтда сабзавот, қовун-тарвуз ҳосилини ҳам оладиган бўлди. Сайфутдинова етиштирган шифобахш анор АҚШда ҳам юқори баҳоланди. Бу ҳақда матбуотда, радио ва телеэкранда айтилган хушхабар боғбонларни беҳад мамнун этди.

Мева-сабзавот маҳсулотларининг кўпайиши, олди-сотдидан ташқари пайдо бўлган янгидан-янги муаммоларни ҳал қилиш ҳам ташаббус кўрсатиб ишлашни талаб қилди. Меваларни қайта ишлаш муаммоси «Боғ — завод — бозор» конвейерини ташкил қилишга ундади. Жамоа хўжаликларида консерва заводлари, далаларда 11 та шарбат цехлари, мева қуритиш, қайта ишлаш кичик корхоналари бунёд этилди.

Кейинги ўн йил ичида қишлоқ инфраструктураси дастури асосида олиб борилган жадал ишлар катта натижа берди. 50 дан ортиқ қишлоқ тиббиёт шоҳобчалари, она ва болаларни даволаш масканлари қуриб ишга туширилди. Санитария эпидемиология бўлими, аҳолига тез тиббий ёрдам кўрсатиш бўлими, иккита янги шифохона барпо этилди. Қишлоқларда йигирмата янги мактаб биноси қурилди.

Ёшларни Истиқлол мафкураси руҳида тарбиялаш, болаликданоқ замонавий касб-кор танлашга қизиқтириш керак. Бу талабларни яхши англаган Носиров шу ишни ўз оиласида, ўз фарзандларидан бошлади. Фарзандлари яхши фазилатли бўлишлари учун уларга эзгу қилиқ ва гўзал хулқ одобини берди.

Ота сўзларига амал қилган фарзандлар ёмон бўлганлари йўқ. Уч қизи, икки келини олий маълумотли, боғча-яслиларда тарбиячидирлар. Катта ўғли Дилмуроджон тадбиркор. Кичик ўғли Музаффаржон Туркиянинг «Экмасан» фирмаси билан ҳамкорлик қиляпти.

Қишлоққа саноат жадал кириб боряпти. Марказий Осиёда ягона бўлган қандолат фабрикасининг биринчи навбати тўла ишга туширилди ва унинг очилиш маросимида Президентимиз Ислом Каримов иштирок этди. Ҳозир бу корхона кунига 20 тонна ширинлик чиқариб, аҳоли дастурхонини тўкин қилмоқда.

Қуваликлар Олмония, Туркия, Италия, Швейцария фирмалари билан шерикчиликда сутни қайта ишлаш қўшма корхонаси, макарон, ун, иссиқ нон корхоналари иш бошлади. Туркиянинг «Язекс» фирмаси билан қурилаётган «Қуватекс» тўқимачилик корхонаси қурилиши битай деб қолди. Уни шу йил ишга туширмоқчилар. Унинг мўъжизаси шундаки, корхонанинг бир бошидан киритилган пахта унинг нариги бошидан жаҳон андозалари даражасидаги эркак ва аёл кийимлари бўлиб чиқади. Унда икки мингдан ортиқ қишлоқ йигит-қизлари ишлашга тайёрланмоқдалар.

Ҳозирги кунда Қува туманидаги қишлоқларда 250 та кичик корхона фаолият кўрсатаяпти. Уларнинг ишчилари яқиндагина иш тополмай юрган ёш йигитлар ва уйида ўтирган қизжувонлардир. «Қишлоқ мактабларини бу йил битириб чиқадиган барча йигит-қизларнинг ҳисобини олиб қўйганман. Уларнинг борадиган жойи, қиладиган иши тайин. Хоҳишига қараб, мебелсозлик, дурадгорлик, тўқимачилик ҳунарига жойлаймиз, — дейди ҳоким. — Унинг яқин йиллар режаси катта: «Бирор қишлоқ боласи бекор қолмайди. Уларни Президентимиз Андижонда айтганидай қилиб, янги, замонавий ҳунарларга ўргатамиз».

Муҳаммаджон Носиров маданиятли, маърифатли одам эмасми, шеър ҳам машқ қилиб туради. Қува «Анор» ансамблига замонавий қўшиқларнинг шеърий матнини ёзиб беради, баъзан унга режиссёрлик ҳам қилади. «Носиров ансамблимизнинг отаси» деб бежиз мақтанмайдилар. Президентимизнинг рақс санъатини ривожлантириш ҳақидаги фармони чиққан кундаёқ Қувада рақс мактаби ташкил қилинди. Ҳозир ўттиз нафар раққоса машқ қиляпти.

— Қува қадимдан олиму фозиллар, ёзувчи ва шоирлар, улкан санъаткорлар масканидир, — дейди у. — Биз қуваликлар, ўзимизнинг юртдошимиз машҳур аллома Аҳмад Фарғоний билан қанчалик маҳрурлансак, ҳозирги академик ва машҳур аллома билан ҳам шунчалик фахрланамиз. Қувадан чиққан саксон профессор, фан доктори, фан номзодлари мамлакат фани ва илмига катта ҳисса қўшмоқда. Санъат соҳасида қуваликлар азал-азалдан довруғ таратиб келмоқдалар. Булбули гўё Таваккал Қодиров, халқ артисти бастакор Абдуҳошим Исмоилов, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артистлар Абдулхай Каримов, Эркин Рўзиматов, Нуриддин Ҳайдаров, Маҳмуджон Тожибоев, Ҳасан Холиқов, Султонали Баннопов Қувамизда туғилиб ўсган, санъаткорлик хафтиягини шу жойда бошлаганлар. Ўз санъати билан дунё кезиб юрган «Анор» ансамбли ҳам Қува фарзандидир.

Муҳаммаджон Носиров бу машҳур қуваликлар билан ҳар қанча мақтанса арзийди — чунки уларнинг вояга етиб, эътибор топишида унинг ҳам ўз тили билан айтганда «зиғирча бўлса-да, хизмати» бор.

Туман ҳокими ўз хизмати ва масъулияти доирасида болалар ва ёшлар тарбиясига дахлдордир. Шунинг учун Қувада болалар яслиси, боғчасига эътибор катта. Иложи борича ҳар қишлоқда, маҳаллада, корхонада болалар тарбияхоналари ташкил этилган. Уларнинг ишлари тез-тез туман ҳокимлиги ташкилотлари томонидан назорат қилиб турилади. Ҳокимнинг ўзи қаерга бормасин, болалар боғчасига бош суқмай, нарига ўтолмайди. Болалар ўйнайдиган қўғирчоғу, ўйинчоқларни замонамизга мос қилиб саралашгача аралашади.

«Миллий ҳис-туйғу, миллий мафкура гўдакликдан сингиши керак. Онгда янги муҳит, янги мафкура, Истиқлол иқлими яратишимиз зарурдан зарур», — дейди Носиров ва ҳамма ерда шунга эришиш йўлларини излайди, топилган жойда жорий қилади.

Ишбилармон ҳоким туман олдидаги муҳим вазифаларни кўнгилдагидек қилиб бажариш ишига ҳамма кучларни, айниқса, нуроний отахон ва онахонларни сафарбар қила олади. «Қари билганни пари билмайди, кексалар сўзи — ақлнинг кўзи» деб билган Носиров тажрибали оқсоқолу доно онахонларни «ҳокимнинг маслаҳатчилари» деб эълон қилди. Бу беминнат маслаҳатчилар ҳар ишда ҳокимнинг қанотида ҳозиру нозир, маънавий ишларда ҳам ташвиқотчи, ҳам тарғиботчи бўлиб мантиқан катта наф келтирмоқдалар. Улар орасида юз ёшли Бувахўжа бобо сингари нуронийлар ҳам бор.

Қувада амалга оширилаётган бунёдкорлик ишларининг карвонбошиси Иброҳимбек Каримовнинг саъй-ҳаракатлари билан халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқарувчи корхоналар қурилиб, катта-кичик бизнесменлик авж олдирилди. Қишлоқларда кичик корхоналар кўпайиб, иш бошлади.

Мустақиллик даври янгиликларининг моҳиятини англаб, янгича ишлаш, янги ҳаёт — янгича турмуш тарзини яратувчилар сафи туманда кенгайиб бораяпти. Уларнинг барча саъй-ҳаракати ўз тумани аҳолисининг фаровон яшашини таъминлашга қаратилган.

Иброҳим РАҲИМ,
Ўзбекистон халқ ёзувчиси

ФЕРМЕРЛИК МЕЗОНИ

Юртбошимиз ўз маърузаларида деҳқон-фермер хўжаликларининг мамлакат иқтисодиётини барқарорлаштиришга, бозорларимизга файз-барака киритишга катта ҳисса қўшаётганлигини таъкидлаб, «Деҳқон-фермер хўжалигини ташкил этиш ҳозирги ислоҳотлар даврининг энг долзарб вазифасидир», деганида мамлакатимиз истиқболига ишора қилгани бежиз эмас.

Бу гапларнинг замирида чуқур маъно, узоқни кўра билишдек салоҳият зоҳир.

Қўйнидан тўкилса, қўнжига дейишади. Фермер бойиса, эл-юрт бойийди. Халқимиз фаровонлиги ошади. Бунинг тасдиғи бизнинг оиламиз турмуш тарзида кўринади. Дастлаб 6 бош қорамол билан фермерликни бошладим. Тумун ҳокимияти ёрдам қўлини чўзди. Хўжалигимизга ўн йил фойдаланиш шарти билан 12 гектар экинзор ажратилди.

Ер-катта бойлик. Тер тўксангиз-ер тўкади. Унинг ҳар қаричидан унумли фойдаланиб, кам бўлмаяпмиз. Қозон ҳам мой, чўмич ҳам. Қорамоллар бош сони ҳам 47 тага етди.

Фермер-қишлоқ мулкдори. У ўз ҳақ-ҳуқуқини, бозор шароитини билмаса, иши юришмайди. Тумандаги сут заводи билан маҳсулотни олди-сотди қилиш ҳақида ўзаро шартнома тузганмиз. Маълумки, шартнома ҳар икки томон учун юксак масъулият юклайди. Утган йили давлатга 8 тоннадан зиёд сут сотдик. Бироқ иш ҳақимизни олишда узилишларга дуч келяпмиз.

Фермернинг меҳнати йил-ўн икки ой залворли. Шу кунларда ғалла экилган пайкалларни меҳр билан парваришлаяпмиз. Майсалар текис бошоқлади.

Қарамоғимиздаги моллар тўқ ва сермаҳсул. Маҳсулот олиш ҳам шунга яраша бўляпти. Ҳар бош сигирдан кунига 8—10 килограммдан сут соғиб оляпмиз.

Яқинда вилоят ҳокимлигида чорвадор фермер хўжаликларининг анжумани бўлиб ўтди. Унда чорвачиликнинг сут етиштириш йўналиши бўйича фермерлар ишини такомиллаштириш масаласи муҳокама этилди. Шубҳасиз, ҳокимликнинг ёрдами катта бўляпти. Асака ва «Андижонёғмой» корхоналаридан шрот, шелуха олишдаги тартибсизликлар барҳам топаяпти. Ҳудудимиздаги ширкатлар уюшмасининг давлатга топширилган пахтаси ҳисобидан ҳар ойда 7—8 тоннадан озуқа бериш тартиби ҳам жорий этилаяпти.

Шу ўринда бир мулоҳаза билдирмоқчиман. Фермерликда қорамол бош сони эмас, сифат-бош ва муҳим шарт деб қабул қилиниши керак. Қўрасида 50 бош қорамол бўлса-ю, маҳсулот бермаса бундай мулкдордан элга қандай наф бор?! Асоссиз текширишлар, тафтишлар ҳам ишимизга ҳалақит бераяпти. Президентимиз айтганларидек, фермерлар турли идораларда буйруқбозликка, тўрачилик кўринишларига, энг ёмони-таъмагирликка дуч келяптилар. Ҳали ҳам айрим раҳбарлар орасида фермерларга нисбатан бошқача кўз билан қараш давом этяпти. Бу ҳақда фермерлар анжуманида ўз фикрларимни дангал ўртага ташладим.

Мамлакатимиз фаровонлиги ва ободончилигига муносиб улуш қўшиш, бугунги кун даъватига саховатимиз билан амалий жавоб беришимиз ҳам қарз, ҳам фарздир.

С. СОДИҚОВ,
Улуғнор туманидаги «Сутбулоқ» чорвачилик-фермер хўжалиги бошлиғи.

Қоракўл мўйнаси жаҳон бозорида харидоргир.

Қорақалпоғистон Республикасининг Тахтакўпир туманидаги «Мулик» хўжалиги қоракўлчиликка ихтисослашган. Бу ердаги энг катта отарга Меҳнат Қаҳрамони Самбай ота Хошмуротов бошчилик қилади. У бошлиқ чорвадорлар қўзилатиш мавсумини муваффақиятли якунладилар.

СУРАТЛАРДА: 1. Қоракўл қўйлар яйловда. 2. Бош чўпон Самбай ота Хошмуротов.

А. МУРАТОВ олган суратлар.
(ЎзА)

ЯХШИ НИЯТ БИЛАН

Аввало шуни айтиш керакки, Қоракўл туманидаги «Халқобод» жамоа хўжалиги Бухоро вилояти миқёсида алоҳида нуфузга эга. Боғ-роғлари, экинзорлари ҳудудсиз Қизилқумга туташиб кетган. Ўз-ўзидан аёнки, бундай шароитда қишлоқ хўжалиги экинларидан кўзланган ҳосил олиш, самарадорликни юқори даражага кўтариш, халқ таъбири билан айтганда, албатта, хамирдан қил суғуришдек осон кечмайди. Аслида мутахассислиги ҳосилот, элининг қувончи-ю ташвишларига шерик, деҳқон фарзанди, ана шу жамоага талбиркорлик билан раҳбарлик қилаётган жамоа бошқарувининг раиси Собир Азимовнинг айтишича, аҳиллик бор жойда — ҳамиша ютуқ ҳам бор, муваффақиятни мустаҳкамлаш йўлидаги устивор меҳнат заҳматлари ҳам бисёр. Ҳар қандай муаммолар ечимини эса фақат аҳиллик ва ўзаро уюшқоқлик билан муваффақиятли ҳал этиш мумкин.

Раиснинг бу фикрларига тўла қўшилиш жоиз. Инчунун, ўтган йилги сарҳисоб рақамлари хўжалик меҳнат аҳлининг юқорида қайд этилган ҳаётий ҳақиқатга ишора айлайди. Бунга айрим мисоллар келтириб ўтиш мақсадга мувофиқдир.

Хўжалик ғаллакорлари бултур 408 гектар майдонда деҳқончилик қилишиб, сара дон — буғдойдан юқори хирмон кўтаришганди. Режадаги 606 тонна ўрнига давлатга 781 тонна сара дон сотилганди. Бунда мавжуд ғаллазорлар 48 нафар пудратчига бўлиб берилгани, энг муҳими, меҳнатга рағбат устувор эканлиги муҳим аҳамият касб этди. Айтайлик, режани бажарган пудратчи ортиқча топширган ҳосилининг бир фоизини мукофот тариқасида олади. Бундай манфаатдорлик эса пудратчининг ҳар томонлама масъулиятини оширади, экинларни меҳр ва иштиёқ билан парваришлашга даъват этади. Уларнинг пайҳон бўлишига асло йўл қўймайди.

— Бултур 13 гектар ерда деҳқончилик қилиб, режани 12 фоизга ошириб адо этдик, — дейди илғор пудратчи Жўрақул Чорақулов. — Режадаги 31 центнерлик марра анча ортда қолди. Ҳосилдорлик 43 центнерга етди. Жами ҳосилимиз чўғи 55,8 тоннага етказилди.

Хўжаликда бундай пешқадамлар кўп. Анвар Мустоқов, Мардон Ҳотамов, Ботир Қиличев, Гулбаҳор Қиличева ва бошқалар шундай пудратчилар сирасига киради. Бу жамоаларда ҳам ўтган йилнинг кўрсаткичлари қувончли бўлди. Шундай қилиб, дон экилган ҳар гектар майдондан хўжалик бўйича қарийб 18 минг сўмдан даромад қилинди. Пахта, картошка ва сабзавот экинлари майдонларидан ҳам юқори самарадорликка эришилди. Иншоолло, хўжаликнинг халқи тўқ, ниятлари эзгу, меҳнати эса янада самарали бўлаяпти.

Бу йил 408гектар ерда ғалла парваришланмоқда. Андижон вилоятида муваффақиятли синовдан ўтган «Скифиянка» навли буғдой бу йил хўжаликнинг 130 гектар ерида гуркираб ривожланмоқда. Ғаллазорлар 3 та бригадага бўлиб берилган. Ҳотамбой Қурбонов, Мухтор Мустоқов, Жўрақул Қурбонов каби донгдор деҳқонлар ғаллакорларга бошқош бўлишмоқда.

Эшонкул ҚАНДИМОВ.

ҚЎНҒИРОТДА ҲОВЛИ ТЎЙЛАРИ

Қўнғирот шаҳри темир йўлчиларининг 64 оиласи ҳовли тўйлари ўтказди. Улар 748-қурилиш-монтаж поезди қурувчилари бунёд этган 64 квартирали уйга кўчиб ўтди. Оролбўйи темир йўл бўлими ҳозирги иқтисодий қийинчиликларга қарамай қурилишни зарур маблағ билан таъминлашга эришди.

А. ИСКАНДАРОВ,
ЎзА мухбири.

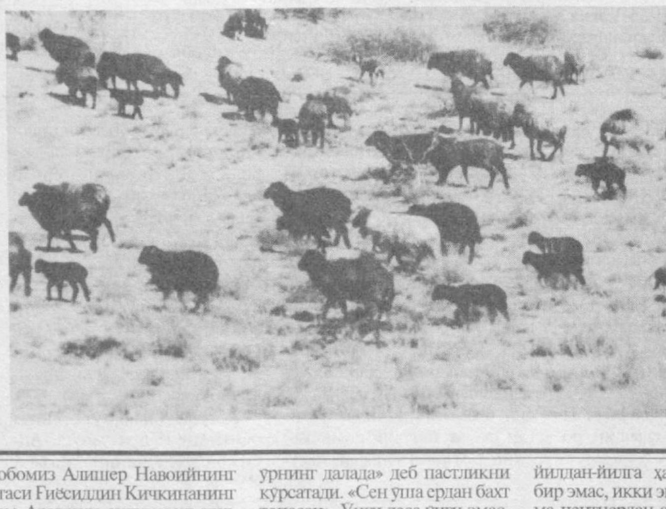

Қирғизистондан мактуб

УСТА ПАХТАКОРГА ЭҲТИРОМ

Аравонда бўлганмисиз? Ҳавосининг мусаффолиги, табиатининг бетакрорлиги, зилол сувлари билан донғи кетган Аравон тумани Қирғизистоннинг Ўш вилоятида жойлашган. Бир томони Андижоннинг Булоқбоши, Марҳамат, яна бир томони Фарғонанинг Қува туманлари билан туташиб кетган. Бу ерда ўзбеклар деҳқончилик сирларини жуда яхши билишади. Пахта экиб хирмон кўтаради. Ғалласи билан омборларини донга тўлдиради. Ерлари унумдорлиги жиҳатидан қўшниларининикидан қолишмайди.

Аравоннинг кун чиқар томонида тоғларга туташиб кетган, мевазор «Чорбоғ» оромгоҳи бор. Тоғлари унчалик осмонўпар бўлмаса-да, сирсиноатларга бой. «Чилустун» ғори, қирқ устун дегани. Ғор ичига кириш ҳаммага ҳам насиб этавермайди. Кўпни кўрган улуғларнинг таърифларига кўра, унинг ичида қирқта сирли устун таги ерга, юқориси кўкка тегмасдан муаллақ турар экан...

Ғазал мулкининг султони, шоиру алломаларнинг пири бобомиз Алишер Навоийнинг отаси Ғиёсиддин Кичкинанинг ҳам Аравонда истиқомат қилганлиги тарихий манбалардан маълум. Жаҳон геологияси фанининг ривожида муҳим ўрин тутган Ҳабиб ака Абдуллаев ҳам шу ерда таваллуд топган, болалик излари «Чилустун» ғорларида қолган бўлса, ажаб эмас.

1907 йил 8 май. Ўғил туғилди. Исмини Алла деб атадилар. Ўғил бола отасига ўхшаб ёшлигидан ғайратли, шўх, меҳнаткаш бўлди. Турмуш қийинчиликлари болалигиданоқ уни қўй-қўзилар орқасидан тоғ ёнбағирларига етаклади. Бўлар бола бошидан, дейдилар. Кўзлари мол-қўйида, қўллари эса ўтин терар эди. Кунларнинг бирида у «Чилустун» ғори ёнида ҳориб ухлаб қолди. Оппоқ кийинган, бошида салла, соч-соқолида қораси йўқ, новчадан келган мўйсафид унинг қошига келиб «Тур, ўғлим, нима қилиб ётибсан, сенинг ўрнинг далада» деб пастликни кўрсатади. «Сен ўша ердан бахт топасан». Ўнги деса ўнги эмас, туши деса тушга ўхшамас. Ҳайратдан у отасига воқеани баён қилади.

Ўғлининг камолидан севинган ота унга «Хизир назар солибди» деб кўнглидан ўтказадида, қўй боқишни бошқа ўғлига буюриб, қаровсиз ва бўш ётган ерларда деҳқончилик қилишни айтади. Ўшанда эндигина 14 ёшга кирган Аллабой қўлига кетмон олиб қақраб ётган ерларни ўзлаштиришга бел боғлайди. Ота рози — Худо рози. Падарбузрукворнинг дуоларини олиш жуда мушкулот. Аллабой эса ёшлигиданоқ иш билгувчилиги ва ғайрат, тинимсиз меҳнат қилиш қобилияти билан ота-онасининг, қариндош-уруғ ва қўниқўшниларининг назаридан ўтди, дуоларини олди.

Ўзлаштирилган ерларга пахта эка бошлайди. Ҳосил чўғи йилдан-йилга ҳар гектаридан бир эмас, икки эмас, ўн, йигирма центнердан ортаверади.

Айни қирчиллама қирқ ёшида ҳар гектар майдондан 100,9 центнердан ҳосил олиб, пахтачилик тарихида мисли кўрилмаган ютуқларга эришади. Унга биринчи марта Меҳнат Қаҳрамони унвони берилади.

Бир минг тўққиз юз эллик биринчи йил. У бригада етакчиси. Ҳар гектар майдондан яна ўша кўрсаткичдагидай ҳосил кўтаради. Бу ютуқлари учун у Урта Осиёда биринчи бўлиб иккинчи марта Қаҳрамон бўлади.

Ўша кезлари бу ютуқларга шубҳа билан қаровчилар ҳам йўқ эмасди. Ҳатто оқсоқолнинг даласию пахтасини кўзи билан кўришга келганлар қанчайди. 1952 йили Шароф ота Рашидов ва Усмон ота Юсуповлар Аравонга ташриф буюришиб, уста пахтакорнинг тажрибаси билан қизиқишди. Оқсоқолларнинг хотирлашига қараганда, бу ёғи Хитойдан, яна бу ёғи Ҳиндистондан келишиб, пахтачилик сирларини ўрганиб кетишган.

Аравоннинг ўзидан пахтачиликда ном қозониб Меҳнат Қаҳрамони бўлганлар сони ўнга яқин. Абдулҳамид Қодиров, Ҳайитбой Аноров, Тожихон ая Эрматова, Дилором Рафиқова шулар жумласидандир. 16 ёшида қаҳрамонлик Олтин Юлдузини кўксига таққан, раҳматли, илоё жойлари жаннатда бўлсин, Тожихон ая Эрматованинг ушбу сўзлари ёдимизда: «1957 йили Ҳамроқул ота Турсунқулов катта маросимда, тилинг узун бўлиб юрсин, қизим, деб пиширилган қўйнинг тилини кесиб менга бериб илтифот кўрсаттан эдилар».

Яхшиларни ёд этмоқ фарзандлар учун ҳам фарз, ҳам қарз. Куни кеча Алла Аноровнинг таваллудига 90 йил тўлиши муносабати билан бундан роппа-роса қирқ йил илгари ўрнатилган бронза бюсти қайтадан таъмирланиб райондаги марҳумнинг номи билан аталувчи қишлоқ маъмурий биноси олдига кўчирилди. Туман ҳокими Аҳмаджон Муҳаммадов, уруш ва меҳнат фахрийлари кенгаши раиси Мирзаҳамдам Маматурдиевлар марҳум Алла ота Аноровнинг ҳаёт йўли ва меҳнат фаолиятидан сўзлаб бердилар.

Марҳумнинг ёру биродарлари, уруғ-аймоқлари, шогирдлари пахтакорлар устасига кўрсатилган эътибор ва эҳтиром учун мамнуният изҳор этдилар. Тантанали кечада Фарғона водийси туманларидан ҳам мартабали меҳмонлар иштирок этдилар.

Ҳошимжон ХОЛБЕКОВ.
Исмоилжон ЭРГАШЕВ.
Аравон тумани.

ҚИШЛОҚ ҲАЁТИ

1997 йил 20 май

Сирдарё ГРЭСи Республикамиздаги йирик нурхоналардан биридир. Бу ерда жамоа аъзолари нурхонанинг чорак асрлик юбилейи шарафига уюшқоқлик билан ишлаб, янги ютуқларни қўлга киритишмоқда.
СУРАТДА: катта машинист Ҳоким Эшбеков ва цех бошлиғи Абдусаттор Бегимкуловлар.
Б. ТЎРАЕВ олган сурат. (ЎзА).

СИРДАРЁ ГРЭСИ НАВҚИРОН ЁШДА

Ширин — нурчилар шаҳри. Бу йил шаҳар ҳамда бу ерда жойлашган ва республикада электр энергиясининг кўп қисмини ҳосил қилаётган Сирдарё ГРЭСи 25 ёшга тўлади.

Нурхона чорак аср ичида техника билан қайта жиҳозланди, электр энергия ҳосил қилиш тизими, қўшимча ишлаб чиқаришлар такомиллашди. Чунончи, бу йил сувни тузлардан тозалайдиган — чучуклаштирадиган қурилманинг биринчи навбати ишга тушди. У ҳар соатда 250 тонна сувни тозалаб беради. Бу ГРЭСдаги генераторларнинг барча турбиналарини совутиш учун етарлидир.

Турбиналарни кимёвий моддалар ўрнига тузлардан тозаланган сув ёрдамида совутишнинг бир қанча афзалликлари бор. Бу усул экологик жиҳатдан ҳам, технологик жиҳатдан ҳам фойдали бўлиб, қиммат турадиган генераторларда қасмоқ, туз чўкмалари ва занг пайдо бўлишининг олдини олади. Натижада уларнинг хизмат муддати узаяди.

Ҳозир тозаланган сув ишлаб чиқарадиган қурилманинг яна икки навбатини ишга туширишга тайёргарлик кўрилмоқда. Шундан сўнг қурилма лойиҳадаги қувватга етади, яъни 750 тонна сувни тозалаб беради. Бу — фақат нурчилар эҳтиёжи учун эмас, аҳоли учун ҳам тозаланган сув ишлаб чиқариш имконияти пайдо бўлади, деган гап.

(ЎзА).

КАБЕЛДАН СОВУТГИЧГАЧА

«Андижонкабел» акционерлик жамияти жамоаси республикада биринчи бўлиб, халқ хўжалигининг кўп соҳаларида ишлатиладиган юқори частотали кабелларни кўплаб ишлаб чиқаришни ўзлаштирди. Бу маҳсулот шу вақтгача тақчил ҳисобланар ва Ўзбекистонга хориждан келтирилар эди.

«Андижонкабел» акционерлик жамиятида шу ойнинг охирига қадар Асакада ишлаб чиқарилаётган «Тико», «Нексия» машиналари ва «Дамас» микроавтобуслари учун автомобил қайишлари ишлаб чиқаришни ўзлаштиришга қарор қилинди.

Акционерлик жамиятида мураккаб рўзғор техникаси — совутгичлар, кир ювиш машиналари ва кондиционерлар ишлаб чиқаришни ташкил этиш ҳам режалаштирилган.

1997 — ИНСОН МАНФААТЛАРИ ЙИЛИ

ҚАЛБИ ОЧИҚ, ДАРВОЗА ОЧИҚ

— Мустафоқул Ҳасановдай инсонлар ҳаёт кўрки, — дейди Қарши тумани ҳокими Раҳмат Жалилов. — Тадбиркор, талабчан, адолат билан иш юритади. Одамларга меҳрибон. Ҳоким у раҳбар бўлган жамоа аъзоларининг меҳнат ютуқлари тўғрисида илиқ сўзларни айтди. Бу гапларда жон бор экан. Мустафоқул Ҳасанов билан учрашганимиздан кейин шундай хулосага келдик. У ишга келган дастлабки кунларни бир умр эсда сақлайди. Бўрдоқичилик корхонасидаги озуқа омборлари бўм-бўш, жониворларнинг қовурғасини санаш мумкин эди. Чорвадорларнинг юрагига қил сиғмасди. Транспорт воситалари ночор аҳволда бўлиб, бир пақир ёнилғини топиш амри-маҳол эди. Хўжалик давлат идораларидан кўпдан-кўп қарздор. Корхона раҳбари молни асраш, боқиб семиртириш машаққатли меҳнат эвазига амалга оширилишини ўз тажрибасида бир неча бор синаб кўрган. Шу боисдан ҳам у жамоа аъзолари билан маслаҳатлашган ҳолда ишга киришди.

Энг аввало илиқ муомаласи билан одамларнинг кўнглини овлади. Одамларнинг ҳурматини жойига қўйиб, бирини ака, бирини ука деди. Кўп вақт ўтмасдан ишлар ўнгланиб кетишига уларни ишонтирди. Эрта-кеч демасдан югуриб елди. Катта-кичик раҳбарларга учраб улардан ҳақиқий аҳволни яширмади, банкдан ёрдам сўради.

Йигирма йил давомида ишлаб орттирган ошна-оғайнилари ҳам бефарқ бўлишмади, янги раҳбардан тез-тез хабар олиб туришди. Қандай ёрдам зарур бўлса ундан аяшмади. Қадрдон дўстлари мол озуқасидан, техникадан ёрдам кўрсатишди. Банкдан олган пулининг тенг ярмини одамларга иш ҳақи учун ажратди. Қолгани мол озуқасига сарфланди.

Кунлар ўтиши билан ишлар юришиб кетди. Моллар семира бошлади. Ва энг катта ютуқ-одамларнинг кайфияти кўтарилди. Уларнинг янги раҳбарга ишончи кучайди, мулкка, меҳнатга муносабатларида ўзгариш сезилди. Бўрдоқига боқилган молларнинг бир қисми гўштга топширилди. Корхона чўнтагига мўмайгина пул келиб тушди.

Молга берсанг соз емиш, сени боқар ёзу қиш, деганлар. Моллар сомон ва янтоқ билан семирмаслигини тўғри тушунган чорвадорлар арпа-буғдой, оралиқ экинлари экишга, беда ва макка, озуқабоп кунгабоқар майдонларини кенгайтиришга алоҳида эътибор беришди. Мўл-кўл сенаж ва силос тайёрлаш кун тартибидаги муҳим вазифа қилиб қўйилди ва бунга эришилди.

Корхонанинг ер майдонлари қаричлаб ўлчанди. 845 гектар ер майдони бўлиб, 620 гектарига экин экиларди. Раҳбар ўйлаб қараса, ердан олинадиган ҳосилдан кўнгли тўлмади. Йил давомида бир марта ҳосил олинаркан. Масалан, 200 гектар майдонда буғдой экилган. Гектаридан олинган ҳосил 20 центнер. Бу нима деган гап? Суғориладиган майдондан олинадиган бу ҳосил билан қаерга бориш мумкин? Гектаридан 40—50 центнердан ошириб ҳосил олинадиган деҳқонлар кўп-ку! Улардан қаеримиз кам? Ё бўлмаса, еримиз унумдор эмасми, сув каммми? Йўқ, гап бошқа ёқда. Ердан фойдалана билмаймиз. Экин экиладиган майдонларга нисбатан муносабатни ўзгартириш вақти-соати етди. Раҳбар шундай хулосага келди.

Мавжуд ер майдонлари ижарачиларга тақсимланди, ҳар йили ердан икки марта ҳосил олишга эришилди. Ғалла ҳосилдорлиги 45 центнерга етди. Оралиқ экинлари майдони 60 гектарни ташкил этди. Март ва апрель ойлари давомида моллар кўк масса билан парвариш қилинди. Оралиқ экинлари йиғиштириб олиниши билан ўрнига сорго, судан ўти, макка ва озуқабоп кунгабоқар экилди. Экин ўз вақтида озиқлантирилиб, парваришига алоҳида эътибор берилди. Натижа ёмон бўлмади. Қишлов учун 600 тоннадан кўпроқ силос тайёрланди. Мол озуқаси учун ажратилган омборлар емга тўлди. Гўштга топшириш учун ажратилган сўқимлар 400—450 килограммдан тош босмагунча фермадан чиқарилмади. Ҳар бош қўйнинг ўртача тирик вазни 45—50 килограммга етказилди.

Шундай қилиб корхона иқтисодий юксалиш йўлига кира бошлади. Маҳсулот етиштириш учун сарф-харажат камайиб фойда-фойдага уланди. Чорвадорлар ўзлари меҳнат қилаётган корхонага қайси йўл билан фойда келишини яхши англаб олишди.

— Одам ўзи бажараётган вазифадан қандай фойда кўришини билиб олгандан кейин унинг ишида барака-унум бўлади, — дейди корхона раҳбари. — Бундан жамият ҳам, оиласи ҳам миннатдор. Қозон ҳам, чўмич ҳам мой. Олдинроқ Деҳқонобод туманидан 4000 бош қўй сотиб олдик. Бир бош қўйнинг ўртача нархи 900—1000 сўмни ташкил этган эди. Қўйлар меъёрида семиртирилиб ўртача тирик вазни 45—50 килограммни ташкил этди. Биз қўйларни сотиб олганимизда уларнинг ҳар бири 30—35 килограммдан ошмас эди. Кўриниб турибдики, ҳар бир қўй ўрта ҳисобда 15—20 килограммдан семирса, бир бош қўйдан 1350 сўм фойда кўрилади. Бу рақамни тўрт мингта кўпайтирилса, 5 миллион 450 минг сўмни ташкил этади. Биз мол олиб семиртириб сотмаганимизда бундай катта миқдордаги даромад осмондан тушмасди. Ҳаракатда-баракат, деганлар.

Бултур мол семиртириш ҳисобига 147 тонна гўшт ишлаб чиқарилган эди. Бу йил 160 тонна мўлжал. Ҳозирги кунда чорвадорлар ҳисобида 1570 бош қорамол, 5000 бошга яқин қўй бўлиб, улар юқори зооветеринария қоидалари асосида парвариш қилинмоқда. Сўқимга боқилаётган қора моллар бир кеча-кундузда 600—700 грамм тош босмоқда...

— Энг илғорлардан кимларни айта оласиз?

— Бизда ҳамма аравани баравар тортади. Оғирнинг устидан, енгилнинг остида юрувчиларни учратмаймиз. Лўнда қилиб айтадиган бўлсак, ҳар бир киши ўзи учун югуриб елади. Яхши ишласа роҳатини кўради, жамоасига фойда келтиради. Корхонада фойда кўпайса, давлатимиз иқтисоди бақувват бўлишига ҳиссамиз қўшилади. Бу оддий ҳаётий хулосани чорвадорларимиз миясига жойлаб олишган. Сизга бир мисол айтмоқчиман.

Бегми Очилов деган бригадиримиз бор. Олов йигит. Ўзи билан бирга ишлайдиган Карим Сатторов, Бўри Ражабовлар ҳам серғайрат йигитлар. Бригада ҳисобида 335 бош қорамол сўқимга боқилмоқда. Ҳар бир қорамолнинг тирик вазни 400 килограммдан ошади. Икки ойдан кейин уларни гўштга топширамиз. Айрим сўқимларнинг тирик вазни бир тоннадан ошади.

Ҳисоб-китоб қилиб кўрилганида шу нарса маълум бўлдики, юқорида номи тилга олинган бригада аъзолари корхонага камида 2 миллион сўм соф фойда келтиради. Кўрилган фойданинг тенг ярми уларга мукофот тариқасида берилади. Бўрдоқибоқарларнинг ўртача бир ойлик даромади уч минг сўмдан ошади. Жамшид Пардаев, Бахтиёр Шукуров, Илҳом Бердиев, Эшмамат Шукуров раҳбар бўлган жамоа чорвадорлари ҳақида ҳам қувониб гапириш мумкин.

— 1997 — инсон манфаатлари йили. Корхонада шу юзасидан қандай тадбирлар амалга оширилаяпти?

— Аслини олганда-ку, инсон манфаатини ҳимоя қилиш юртимизнинг мустақилликка эришган биринчи кунидан бошланган. Бугунги кунга келиб бу муҳим масалага эътибор янада кучайтирилди. Мен бу нарсани ҳурматли Президентимиз Ислом Абдуғаниевич Каримовнинг инсонпарварлик сиёсатини изчиллик билан амалга ошираётганлиги деб тушунаман. Одамларнинг қадр-қиммати яхши йўлга қўйилган мамлакатда юксалиш бўлаверади. Бу нарсани Ўзбекистонда яшайдиган ҳар биримиз ҳар куни хис этиб турибмиз. Кўпдан буён кўнгилга тугилиб юрган бир гапим бор. Айрим вилоятларда бўлгани каби Қашқадарё воҳасида ҳам миллион-миллион сўмлаб қарзга ботиб ётган жамоа хўжаликлари, корхоналар бор. Нега шундай бўлаяпти? Ҳамма иллат шундаки, баъзи раҳбарлар ўз вазифаларига ўта эътиборсизлик билан қарашади. Жамоа манфаатидан кўра ўз чўнтакларини ўйлашади. Жамоа аъзоларини ижтимоий жиҳатдан ҳимоя этиш ҳақида бош қотиришмайди.

Бизда эса бошқача. Фойда ҳисобига жамоа аъзолари қишин-ёзин бепул иссиқ овқат билан таъминланади, кўп болали оилалар, нафақа олувчилар учун зарур озиқ-овқат маҳсулотлари ажратилган. Умуман олганда бизда инсон қадрияти биринчи даражали иш деб ҳисобланади. Жамоада ишлаётган ҳар бир раҳбар бу ҳаётий қоидага қатъий амал қилади...

Мустафоқул Ҳасановнинг сўзларини тинглар эканман юртдошимиз, йирик адиб Абдурауф Фитратнинг «Инсон нимага эришса, ҳаракатининг натижасидан топади. Агар интилмаса, ҳеч нарсага эриша олмайди» деб айтган сўзларини эсладим. Салкам бир аср муқаддам айтилган бу сўзлар эндиликда янада жарангдор янграйди, корхона ўз хизматчиларига, эл-юртига қанчалик фойда келтираётган бўлса, натижаси кўриниб турибди.

Суҳбатдошим оила бошлиғи сифатида ҳам кўпчиликка ибрат бўлмоқда. Оиладаги аҳиллик, бир-бирларига бўлган иззат-икром юксак. Фарзандлари ота-она изидан бориб меҳнатга муҳаббат руҳида тарбия топишди. Катта фарзанди Муртазо иқтисодчи-олим. Рустам билан Дилшод шифокор ва зоотехник сифатида фаолият кўрсатмоқда. Турсуной ўқитувчи. Улар қайси касбда ишлашларидан қатъи назар, яхши хулқ-одоблари билан кўпчилик оғзига тушиб, меҳрибон ота-оналарини шодухуррам этишаяпти.

Тажрибали чорвадор Мустафоқул Ҳасанов билан суҳбатлашсангиз, сўзларидан баҳра оласиз. Юзларидан нур ёғилади. Қадди-қоматини кўрган киши олтмиш тўрт баҳорни қарши олганлигига ишонгиси келмайди.

У ҳамон изланишда, югуриб-елиб чарчамайди. Файз-барака кўпайсин, омборлар донга тўлсин, одамлар бой-бадавлат яшасин, давлатимиз ҳар жиҳатдан гуллаб, яшнасин, деган қутлуғ ният унга битмас-туганмас куч-қудрат бахш этаяпти. Бултур корхона чорвадорлари етиштирган гўшт 412 тоннадан ошган эди. Бу йил 450 тоннага етади.

— Чорвадор маҳсулот сота билиши ҳам керак. Биз мунча мол семирган, оладиган ташкилотлар борми, деб юрмаймиз, Мижозлар корхонага келиб туришибди. Лекин биз молни насияга сотишга йўл қўймаймиз. Насияга гўшт сотиб оғзимиз куйган. Пули бор харидорга корхона эшиклари очиб қўйилган. Мол сўйиш цехлари кеча-кундуз ишлайди. Бу йилдан бошлаб колбаса маҳсулотлари ишлаб чиқарадиган янги цехлар ишга туширилади. Ана шунда камида 4—5 хилдаги маҳсулот ишлаб чиқарилиб, даромадимизга янада барака қўшилади.

Бозор ЭРҚОРОВ, «Қишлоқ ҳаёти» мухбири

ҒАЛЛА ЎРИМИГА ҲОЗИРЛИК

Бу йил Фарғона ғаллакорлари мамлакатимиз ялпи хирмонига 400 минг тонна ғалла уйиш ниятида астойдил меҳнат қилмоқда. Айни кунда 92 минг гектардаги бошоқли дон экинлари баравж ривожланмоқда. Уларга агротехник талабларга риоя қилган ҳолда ўз вақтида ишлов берилаётгани, экин пайҳон бўлишининг олди олинаётгани ҳосил мўл бўлишидан дарак бермоқда.

Эндиги муҳим вазифа етиштирилажак ҳосилни нес-нобуд қилмай, ўз вақтида саранжомлаб олишга пухта ҳозирлик кўришдан иборат. Шу мақсадда вилоят ҳокими бошчилигида тузилган комиссия аъзолари туманларда бу борада қандай ишлар амалга оширилаётгани билан танишди. Мавжуд машина-ускуналарни мавсумга пухта ҳозирлаш, жойларда кўчма устахоналар ташкил этиш, зарур эҳтиёт қисмлар етказиб беришни йўлга қўйишни жадаллаштириш билан боғлиқ долзарб вазифалар белгилаб олинди. Далада ишловчилар учун тегишли маданий-маиший шароит яратиб бериш зарурлигига алоҳида эътибор қаратилди.

ГАВЖУМ ШАҲАРЧА

Хўжаобод туманидаги ер ости газ омбори қурилаётган Хидиршо қишлоғидаги дастлабки ўн оила йирик саноат иншооти яқинида қад кўтараётган шаҳарчага— янги уйларга кўчиб ўтди. Тез орада яна ўнта уй фойдаланишга топширилади, йил охиригача эса барча қулайликларга эга бўлган камида юзта уй қуриш назарда тутилган.

Лойиҳага биноан, газчилар шаҳарчасида 340 тага яқин уй қурилади. Бундан ташқари, ошхоналар, магазинлар, болалар боғчаси, мактаб, шифохона, маданий-маиший бинолар қад кўтаради. Шаҳарчани «Андижонсувқурилиш», «Андижонжамферлойиҳақурилиш» бирлашмаларининг бригадалари ва «Ўзқишлоқэлектрқурилиш» трестининг 1-механизациялашган колоннаси бунёд этмоқда.

Ер ости газ омбори Фарғона водийси аҳолисини табиий газ билан узлуксиз таъминлаш мақсадида республика ҳукуматининг қарорига мувофиқ қурилмоқда. Ишнинг умумий қиймати тахминан 100 миллион АҚШ долларига тенг. Барча ишлар лойиҳа асосида олиб борилмоқда.

(ЎзА).

ЯШИЛ БОЙЛИК СОҲИБИ

Асл фуқарога бефарқлик бегона

Урмонлар фақатгина қурилиш материаллари билан инсонларни таъминлаб қолмасдан, балки кислород фабрикаси ҳам ҳасобланади. Табиатда мавжуд заҳарли газларни дарахтлар ўзига ютиб тозалайди, соф ҳаво — кислород ишлаб чиқаради. Яна улар об-ҳавони муътадиллаштиради, Она еримизни кучли шамол, ёмғир, сел ва бошқа офатлардан ҳимоя қилади. Агарда дарахтлар бўлмаганида эди, кучли ёмғиру селлар ерларни ювиб жарликларга айлантирарди. Ернинг ҳосилдор қисми ювилиб кетган бўларди. Хуллас, ўрмонлар жамики ҳайвонот дунёсининг, одамзоднинг бебаҳо бойлиги ва ҳалоскоридир. Урмонлар ҳам ўз навбатида инсон меҳрига зор. Агар улар вақтида парваришланиб, ҳимоя қилинмаса нобуд бўлади. Ана шундай муҳим вазифа эса биринчи навбатда ўрмон муҳандисларининг, қўриқчиларининг зиммасига юкланган. Урмон қўриқчиси кенг маънодаги ўрмон хўжайинидир.

Самарқанд вилоятида ўрмонзорларни ривожлантиришга катта эътибор берилмоқда. Улар асосан вилоятнинг тоғ қисмларида, дарё бўйларида, чўлларида барпо этилмоқда.

Республикамизда хизмат кўрсатган ўрмончилар Мўмин бобо Жўраев, Эшқувват бобо Рўзибоев, Маматқул бобо Жўраевлар вилоят ўрмон хўжалигининг жонкуярлари ҳисобланишади. Айни кунда қарилик гаштини сураётган Абдураим бобо Эшмуродов, Қурбон бобо Рустамов, Зинаида Павловна Агишева ва бошқалар кексалигига қарамасдан, ёшларга ўз тажрибаларини ўргатмоқдалар.

Урмон қўриқчиси Абдуманноп Халилов асли тоғ фарзанди. У 693 гектар ўрмонни қўриқлайди. Уттиз йилдирки, ўрмон оралайди, дарахтларни кўпайтириш учун жон койитади.Уларга шикаст етмаслиги, ҳар хил касалликларга чалинмаслиги учун боҳабар бўлиб туради. Омонқўтонга ҳанузгача табиий газ етиб келмаган. Шу боис бу ернинг аҳолиси қишда уйини ўтин билан иситади. Тандир-ўчоққа ҳам ўтин ишлатади. Шундай бўлгач, кўпчилик ўрмонга кўз тикади. Айниқса, кўмирнинг баҳоси осмонда бўлган кунларда ўтинга талаб янада ортди. Баъзилар дарахтни кесиб ўтин қилсам, дейди. А. Халилов бундайлар йўлига ғов бўлади. Дарахтни кесиш жиноят эканлигини қайта-қайта уқтиради. Агарда пана-пастқамда кимдир дарахт кесганлигини пайқаб қолса, дарров аниқ далиллар билан далолатнома тузиб ҳужжатни судга оширади.

Тоғда яшовчилар мол-ҳолини ҳам ўрмонда боқишга ошиқади. Аммо бу қонун билан тақиқланган. Сергак назоратчи А. Халилов эса бирорта молниг ҳам ўрмон оралашига, дарахтларни пайҳон қилишига йўл қўймайди.

Урмону тоғлар, табиийки, дори-дармонларнинг макони. Аммо уларни ҳам тўғри келган киши юлиб кетавериши тақиқланган. Урмон соҳиби бу соҳадаги тартиббузарларга ҳам йўл бермайди. Доривор ўтларни пайҳон қилинишдан сақлайди. Уларни белгиланган режа бўйича ўрмон ишчилари томонидан терилишига ва давлатга топширишга эришади. Утган йили унинг раҳбарлигида 1,5 тоннадан ортиқ тоғ ёнғоғи, 500 килограммдан ортиқ тоғ райҳони, 500 килограмм далачой, 500 килограмм наъматак тайёрлашга эришилди. Бу ноз-неъматлардан дорихоналаримизда турли дори-дармон тайёрланмоқда.

Урмон қўриқчиси А. Халилов ўз тажрибасини шогирдлари Баҳром Жалолов, Жаҳон Қўчқоров, Баёнқул Хуррамовларга ўргатмоқда.

Урмонларни кенгайтириш, умуман дарахтларни кўпайтириш, экилганларини парваришлаш, асраб-авайлаш билан бу фидойи инсонлар эл-юрт саломатлиги, табиат софлиги, мамлакат ривожига муносиб ҳисса қўшишмоқда.

Иноят НЕЪМАТОВ, меҳнат фахрийси.

ҲАРОМ ЎЛГАН МОЛЛАРНИНГ УВОЛИ КИМНИНГ БЎЙНИДА?

Айтса тил, айтмаса дил куяди

Иқтисодий ислоҳот туфайли бошқа соҳалар қатори чорвачиликда ҳам туб ўзгаришлар қилиш, мавжуд имкониятлардан унумли фойдаланиш, янгиликларни кенг жорий этиш имконияти вужудга келди. Президент Фармонлари, Вазирлар Маҳкамасининг қарорларига кўра чорвачилик йўналишидаги деҳқон (фермер) хўжаликлари ҳар томонлама қўллаб-қувватланиб, уларга имтиёзлар яратилди, хусусий ферма, ҳиссадорлик жамиятлари мўл-кўлчилик манбаига айланишининг устивор йўналишлари ишлаб чиқилди.

Демак, мулк ўзининг ҳақиқий эгалари қўлига ўтди. Бойликни авайлаб-асраб, туёқ сонини кўпайтириб, моллар наслини яхшилаб маҳсулдорликни ошириб бориш учун қулай имконият яратилди.

Таажжубки, баъзи вилоятларда иш тармоқда олдинга босиш ўрнига орқага кетди. Буни Хоразм вилояти чорвачилиги мисолида кўриш мумкин. Биз районлар, хўжаликлар раҳбару мутахассислари, мулкдорлар билан фикрлашиб, бу муҳим соҳада ташвишли ҳол юзага келишининг туб сабабларини аниқлашга ҳаракат қилдик.

Гап шундаки, мутасаддилар кадрларни бозор шароитида ишлашга кутилганидек тайёрлай олмадилар. Ислоҳотлар моҳияти кишилар онгига чуқур сингдирилмади. Расмиятчилик, ўзибўларчилик давом этди. Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари ижросига «бажардингми, бажардим» қабилида ёндошилди. Кўпгина хўжаликларнинг раҳбарлари акционерлик жамиятлари фаолиятини ўз ҳолига ташлаб қўйдилар. Шартнома шартлари тўла бажарилмаганлиги кутилмаган муаммоларни юзага келтирди. Мустақил, эмин-эркин иш юритишга ўтган мулкдорларнинг кўпсонли молларни эплашлари дастлаб қийин кечди. Озуқа майдонларининг етишмаслиги, борларидан ҳам унумли фойдаланилмаганлиги, янгича шароитда ишлаш борасида тажриба йўқлиги қимматга тушди. Тармоқда иш вилоят бўйича орқага кетди. Айниқса Урганч, Ҳазорасп, Хонқа каби туманларда чорвачилик ночор аҳволга тушиб қолди.

Мустаҳкам озуқа заҳирасини яратмай туриб мақсадга эришиб бўлмайди. Бу муҳим иш кимлар учундир иккинчи даражали вазифага айланди. «Молларнинг эгалари энди араваларини ўзлари тортишсин», дея томошабинга айланган ёки ғайирлик қилган хўжаликларнинг раҳбару-мутахассислари катта гуноҳ қилдилар. Оқибат натижада молларнинг очликдан тинкаси қуриди, маҳсулдорлик кескин камайиб кетди, режалар ўлдажўлда қолди. Рақамларга эътибор қаратсак, икки йил аввал вилоят жамоа секторидаги фермаларда 87.175 бош қорамол бўлиб, 10.123 тонна гўшт, 59,306 тонна сут етиштирилганди. Юқорида қайд этилган камчиликлар оқибатида шу муддат ичида 5812 бош мол ҳаром ўлди, 29360 таси турли йўллар билан сўйиб юборилди. Энди фикр юритадиган бўлсак, бир мол ўртача 400 килограмм тош босса, 5812 бош молдан қанча гўшт етиштириш мумкин эди. Қолаверса бир киши йилига 50 килодан гўшт истеъмол қилса, шунча ҳаром ўлган мол қанча хонадон, ташкилот, боғча ва мактаблар қозонини неча кун қайнатарди.

Наслчилик ишлари, илғор тажрибаларни оммалаштириш, ички имкониятлардан фойдаланишда нуноқлик қилинди. Оралиқ ва такрорий экинлар ҳақида гапирмаса ҳам бўлади. Моллар рацион асосида парваришланмаганлиги туфайли кушхонага топширилган моллар кўпчилигининг ўртача тирик вазни белгиланганидан 100-150 кило камдир. Бу чорва бош сони кескин камайиб кетганлигининг асосий сабабларидан биридир.

Хоразмнинг кўпгина районларида чорвачилик ўгай соҳага айланганлигини кўрсатувчи мана бу мисолга нима дейсиз? 1995 йили ем-хашак етиштириш учун 45.541 гектар ер ажратилган бўлса, 1996 йили бу кўрсаткич 27.731 гектарга тўғри келди, яъни 17.810 гектарга камайди. Тармоқдаги ночорлик қанчадан-қанча зотли молларнинг камайиб кетишига, озуқа цехларининг тўхташига олиб келди. Ҳар юз сигирдан 65 тадан бузоқ олинди, холос.

Узибўларчилик, расмиятчилик, эскича фикрлаш тараққиётга тўғаноқ. Баъзи раҳбарлар, мутахассислар чорвачиликка ҳамон панжа орасидан қараётганликларининг сабаби шуки, улар агар пахта, ғалла етиштириш режаси бажарилмаса ишдан кетишим мумкин, дея фикр қилишади. Шу боис асосий эътибор икки тармоққа қаратилмоқда. Чорвага ғамхўрлик кўпроқ қоғозда. Натижа ҳам шунга яраша. Жорий йилнинг биринчи чорагида ҳар сигирдан кунига 3-4 килодан сут соғиб олинди, холос. 1996 йилнинг 3 ойида жамоа хўжаликларида 11.531 тонна сут етиштирилган бўлса, шу йилнинг биринчи чорагида бу кўрсаткич 8.213 тоннани ташкил этди. Демак, бир чоракда маҳсулот 3318 тоннага камайди.

Бир ёқлама, шошма-шошарликда иш кўрилгани боис, хусусийлаштирилган кўплаб фермаларда қорамоллар бош сони камайиб кетди, мавжуд имкониятлар бой берилди. Фермалар номигагина акционерлик жамиятларига айлантирилган, акциялар чиқарилмаган, ишчиларга дивидендлар тарқатилмаган. Энг ачинарлиси, хусусийлаштирилган фермаларнинг аксариятида ишбилармонлик кўзга ташланмайди. Боқимандалик давом этаяпти. Боз устига баъзи қайта ишлаш корхоналари фермер хўжаликлари, акционерлик жамиятларига улар топширган маҳсулот ҳақини вақтида ҳисоб рақамларига ўтказмаётирлар. Бу одамлар кўнглини ишдан совутаяпти. Шу туфайли жойлардаги айрим фермалар қўлдан-қўлга ўтиб, туёқ сони камайиб, охири яна хўжаликлар ихтиёрига қайтарилди...

Қўйчилик ва паррандачилик ҳам ночор аҳволда. Қаранг, вилоятда икки йил ичида қўйлар 2891 бошга, паррандалар эса 77242 тага камайган.

Президентимиз халқ депутатлари Хоразм вилояти Кенгашининг навбатдан ташқари сессиясида сўзлаган нутқларида чорвачиликдаги камчиликларни алоҳида кўрсатиб ўтган эди. Муаммоларни ҳал этиш, ишни намунали йўлга қўйишга қаратилган қимматли маслаҳатлар берилганди.

Айниқса, ҳокимликлар ва мутасадди ташкилотлар ҳиссадорлик жамиятига айлантирилган чорвачилик фермалари фаолиятини ташкил этиш борасида йўл қўйилган жиддий хатолари қимматга тушди. Вилоятда фермер хўжаликлари сонининг ўсишига қарамасдан, уларнинг улуши қишлоқ хўжалигида ишлаб чиқарилган умумий маҳсулот ҳажмида сезиларсиз бўлмоқда. Ердан унумли фойдаланмаслик, илғор тажрибаларга суянмаслик, лоқайдлик ва меҳнатга муносабатнинг бўшашганлиги, раҳбар кадрларнинг эса жавобгарлик ҳисси камайганлиги иқтисодий ислоҳотлар суст боришининг асосий камчиликларидандир. Тармоқ ходимларига қулай шароитлар яратиш, ташаббус кўрсатаётганларни муносиб рағбатлантириш масалалари ҳам кўнгилдагидек эмас.

Савол туғилади: Хоразм чорвачилигининг издан чиқиши, катта иқтисодий зарар кўрилганлигига ким жавобгар, ҳаром ўлган моллар уволи кимнинг бўйнида. Боқимандалик қачонгача давом этади?

Абдусами ҲАҚБЕРДИЕВ, «Қишлоқ ҳаёти»нинг махсус мухбири.

Сессиядан кейинги манзара

Андижон вилоят халқ депутатлари кенгаши сессиясида маориф тўғрисида айтиб ўтилган муаммолар хусусида Тошкент вилоят халқ таълими бошқармаси бошлиғи Олег ТОЖИЕВ шундай сўз юритади.

— Маориф мамлакат келажагини белгиловчи соҳа, рўй бераётган бу муаммога тезда барҳам бериш зарур.

Бугунги ёшлар миллий, умуминсоний қадриятлар, шарқона одоб-ахлоқ руҳида тарбияланмоқлари зарур. Эндиликда тўққиз йиллик мажбурий, кейинчалик яна уч йиллик мажбурий-ихтиёрий таълим жорий этилаётганининг боиси ҳам ёшларни касбга, ҳунарга ўргатиб, мустақил ҳаётга тайёрлаш.

Янги давр янгичасига ишлашни ва фикрлашни тақозо этмоқда. Вилоятда техника воситалари, физика, химия ва биология хоналари лаборантлари ҳамда фотомухбирлар тайёрловчи мактаблар пайдо бўлди. Мактаб ёшларга нафақат таълим ва тарбия беришни, балки анъаналарга, урф-одатларга садоқатли, одамларга нисбатан меҳрибон бўлишни ҳам ўргатиши жоиз. Ҳаётий малакалар ҳамда кўникмаларига эга бўлган йигит ва қизларгина ҳар қандай қийинчиликка бардошли бўлади ва уни мардона енгиб ўтади.

Ҳамманинг фикри-зикри йўл қўйилган камчиликларга тезроқ барҳам бериб, ёшлар қалбига маънавий меросимизни чуқурроқ сингдиришдан иборат. Мамлакат равнақининг ва эл-юрт осойишталигининг энг асосий омили ҳам шу. Албатта, бу муҳим тадбирни мактабгина бажара олади. Бунинг учун эса ўқи-

УЛАР АҚШДА ЎҚИШАДИ

тувчиларнинг обрў-эътиборини ошириш зарур. Илгари муаллимларга уларнинг қобилиятидан, изланишидан қатъи назар, бир хилда ҳақ тўланарди. Энди бўлса улар билими ва меҳнатига, малакаси ва маҳоратига қараб ҳақ олаяптилар. Бу нарса устозларни ўз устида астойдил тер тўкиб ишлашга ундамоқда. Халқ таълимини ислоҳ қилиш педагоглар олдида янги имкониятлар эшигини очаётир. Иқтисодий ислоҳотларни чуқур таҳлил қила оладиган ёшларни тарбиялаш ҳам давр талаби. Вилоятдаги иккита мактабда банк синфлари очилган. Янги ўқув йилидан улар сони 9 тага етади.

Тошкент вилоятидаги кўпгина ёшлар шу йўналишда ишлаётган 16 та лицей ва 5 та гимназияда таҳсил кўришаяпти. Тез орада Ангрен шаҳрида қизлар гимназияси иш бошлайди.

Айни пайтда мактабларнинг 10-синфида ўқишни давом эттириш учун синовлар бўлиб ўтаяпти. Имтиҳонлардан муваффақиятли ўтган ўқувчилар ўқишни давом эттиришади. Биринчи синфларга қабул қилинадиган ўқувчилар сони аниқланган. Меҳнат биржалари билан ҳамкорликда 9-синфни тугатаётган ўқувчиларни бўш, қаровсиз қолдирмаслик йўллари изланаяпти.

Ҳар бир мактабдаги барча синфларда Ўзбекистон байроғи, герби, мадҳияси, Президентнинг сурати ва таржимаи ҳоли бор. Истиқлолни мадҳ этувчи деворий газеталар ва стендлар билан безатилган. Шунингдек, «Туркистон-умумий уйимиз!». «Бахтимиз қомуси» ва «Ватан остонадан бошланади» мавзуларида олиб борилаётган суҳбатлар ёшларда Ватанимизга муҳаббат руҳини тарбияламоқда. Чет тилини ўргатишга эътибор ортмоқда. Ҳатто боғча болаларига ҳам хилма-хил ўйинлар орқали ўргатилаётир. Май охирида Бекобод шаҳрида бўлиб ўтадиган «Болалар боғчаларида чет тилини ўйин тариқасида ўргатайлик» деган мавзудаги семинар ҳам шу масалага бағишланган. Ёзги дам олиш таътилини ўтказиш учун ҳам махсус оромгоҳлар танланаяпти. Болалар энди таътил даврида ҳам чет тилидан ва компьютерлар билан ишлаш бўйича сабоқ тинглайдилар.

Шунингдек, улар гўзал Тошкентнинг «Амир Темур ва темурийлар даври» музейига, мустақилликнинг зангори гумбазли ва олтинранг кошинли иншоотларига, Самарқанд, Бухоро ва Хева шаҳарларига саёҳат қиладилар.

Ушбу якунланаётган ўқув йилидан беҳад мамнунмиз. Чунки 3 нафар ўқувчимиз— Алишер Абдураҳмонов, Абдуваққос Абдураҳмонов ва Зарина Исмоиловалар АҚШга бориб ўқишади. Олти нафар ўқувчилар республика олимпиадаларида ғолибликни қўлга киритиб, 11-синфни тугатмасданоқ олий ўқув юртларининг талабалари бўлишди. Бу катта муваффақият.

Вилоятдаги мавжуд 887 та мактабда 37 мингта яқин фидойи, боласевар муаллимлар меҳнат қилишмоқда. Улар орасида ангренлик Василий Костецкий, пискентлик Тошпўлат Йўлдошев, қибрайлик Хайрулла Иноғомов сингари новатор-ижодкор ўқитувчилар ҳам талайгина. Уларнинг кўксини мустақил Ўзбекистоннинг орден ва медаллари безиб турибди. Биз халқ таълимини ислоҳ қилиш ва йўл қўйилган муаммоларга барҳам беришда вилоятдаги фидойи ўқитувчилар кучи ва кўмагига ишонамиз.

Д. МУРОДОВ.

Республикамизда бир томони қирадирларга туташ, иккинчи томони мовий далаларга ёндош роҳатижон қишлоқлар оз эмас. Паркент туманидаги Заркент қишлоғи ҳам ўзининг беқиёс сўлимлиги билан беҳад мафтункор. Она табиат қучоғида жойлашган хушманзара бу жойларда замонавий бинолар қад кўтармоқда.

СУРАТДА: ҳамқишлоқлар фикрлашмоқда. Н. МУХАММАДЖОНОВ олган сурат.

«Олтин хумо» кимга насиб этади?

Тошкент ўзининг мафтункорлиги ва оҳанрабоси билан ҳамиша жаҳон халқларини ҳайратга солиб келган. Гўзал бу каҳкашонда меҳмон бўлганлар уни не-не сифатлар билан аташмаган: «Тошкент —нон шаҳри», «Биродарлик ва тинчлик шаҳри», «Меҳмондўстлик шаҳри», «Тошкент —кинофестиваллар шаҳри». Бу рўйхатни хоҳлаганча давом эттириш мумкин. Бу номлар бежиз берилмаган: ҳаммасида маълум бир ҳақиқат устувор. Айниқса, Истиқлолдан кейин бу маҳобатли заминда жаҳон халқлари ҳамкорликлар қилмоғи учун кенг имкониятлар топиб, ўзаро дўстлик ришталарини мустаҳкам боғламоқдалар. Кундан-кунга файзи тароватини ортиб, кўркамлашаётган Тошкент бу гал 3,5 мингга яқин кино ижодкорларини ўз бағрига чорламоқда. Тез кунда XII халқаро фестивал иш бошлайди. Анжуман олдидан ўтказилаётган сўнгги тадбирлар ва тараддуд ҳақида мутахассислар шундай ҳикоя қилишди.

Абдуборий ҲАСАНОВ, Халқаро кинофестивал танлов комиссиясининг аъзоси, киношунос.

— Кино нафақат жамиятдаги ҳодисаларни, балки инсон қалбидаги кечинмалар — ҳис-ҳаяжон, орзу-умидлар, дард ва туғён, ташвишу қувончларни акс эттиради. Ҳаракатлантирувчи фотографиянинг пайдо бўлганига ҳам мана 112 йил бўлаяпти. Илк бор Францияда бошланган бу ғаройиб томоша ўтган даврда неча бор такомиллашиб, равнақ топди. Бунда Тошкент кинофестивалларининг ҳам ўзига яраша улуши бор. 1968 йилдан бери бўлиб ўтган барча киноанжуманларда қатнашганман. Шу пайтгача 1000 дан ортиқ фильмлар намойиш қилинди. Бунисиси ўзгача руҳда ўтаяпти. Илгари фестивал манзили Москва деб кўрсатиб келинган. Ҳозир «Манзилимиз Тошкент» деб кўрсатилиши фахрли. Бугунги байрамнинг шиори, мазмун-моҳияти ва номланиши ҳам ўзгача. Бошланишда уч қитъа киночилари анжумани бўлган бўлса, мустақиллик шароитида энди дунё кино юлдузлари баҳсига айланган. Айни чоғда турли мамлакатлардан келтирилган ҳаракатланувчи тасмалар намойишининг саралаш босқичи ниҳояланмоқда. Бу танловга ҳамюртларимиз яратган «Буюк Амир Темур», «Ака Шариф Тошкентда» ва «Бомба» фильмлари ҳам қўйилган.

Истиқлолни мустаҳкамлашда, она-Ватанга муҳаббат, дўстга садоқат, севгига вафодорлик туйғусини тарбиялашда кинонинг ўрни мислсиз. Унинг ривожи жаҳон кино юлдузлари билан ҳамкорликдадир. Бироқ тақлид қилиш ҳам самарали бўлмайди. Худди ғарбда итальян кино мактаби, шарқда ҳинд кино мактаби бўлганидек, ҳар бир халқнинг ўз миллий кино мактаби шаклланиб, ривожланмоғи шарт.

XII кинофестивал Ўзбекистонда миллий кинога эътибор ортган бир умидбахш кунлар арафасида бўлиб ўтаяпти. Танлов комиссияси «Шамол тинганда» (Япония), «Бировнинг бахти» (Озарбайжон), «Актёр» (Эрон), «Абай» (Қозоғистон), «Сўнмас чиннигуллар» (Туркия), «Исён» (Афғонистон), «Алвидо, азизларим» (Жанубий Корея), «Асал уйқусида» (Миср) сингари кинотасмаларни кўриб чиқди.

Ҳиндистон кино ижодкорлари фестивалга тақдим этган (режиссёр Шиам Бенигал) ота ва бола ҳақида ҳикоя қилувчи кинотасма тўғрисида илиқ сўзлар айтишим мумкин. Инсон қадри улуғланган бу картинада оила масаласи илгари сурилган. Фильм мактаб ўқувчилари — икки боланинг тақдири ҳақидадир. Улардан бири бадавлат, иккинчиси камбағал оилада дунёга келган. Яқиндан танишгач, улар самимий дўстлашадилар. Ўз халқининг обидалари ва ёдгорликларини топишда биргаликда курашадилар. «Сардори бегим» (Ҳиндистон) ҳам менда катта таассурот қолдирди.

Таиланд киночилари тавсия қилган бир фильмда миллий озодлик ҳаракати тасвирланса, Греция тақдим этган фильмда инсоний муносабатлар улуғланган. Бу фильмларда айниқса, оператор маҳорати яққол кўзга ташланиб турадн. Улар орасидан ғолибликка даъвогар 14 та фильмни сараланади.

Ғайрат МУҚИМОВ, Гагарин номли кинотеатр раҳбари:

—Давлатимиз кинони ўз ҳомийлигига олиб, уч йилгача солиқлардан озод қилиб, кредитлардан фойдаланишга кенг йўл очиб берди. Бу ғамхўрлик эвазига кинотеатрлар, шу қатори бизнинг жамоа ҳам қаддини тиклаболди. Тошкент халқаро кино фестивалининг тикланиши ҳам шу ёрдам шарофатидандир. Шодиёна баҳонаси билан киномасканимиз тепасидаги ёзувни ўзгартирдик. У энди қоронғуда ўзидан ранг-баранг шуъла чиқариб жилоланади. Шунингдек, кинотеатр биносининг ташқи ва ички томонлари таъмирдан чиқди. Кинохона янги ускуналар, ўриндиқлар, реклама ва эълонлар билан безатилди. Буишда рассом Александр Боцманнинг хизмати каттадир. Ҳозир киносаройимиз фестивал очилишига шай. Бир сеансда 800 томошабинга маданий хизмат кўрсатиш имкониятига эгамиз. Абонемент ва чипталарнинг нархи арзон.

Шодиёна кунлари вилоятлардан келувчилар бўлса бош устига, бажонидил навбатсиз хизмат кўрсатамиз. Сараланган кинотасмалар «Киночилар уйи»да, Санъат саройида, «Ватан», «Нукус», «Дўстлик» ва «Қозоғистон» кинотеатрларида ҳам намойиш этилади. Кинотеатримизга марҳабо, дўстлар. Ташрифингиздан беҳад хурсанд бўламиз.

***

XII Халқаро кинофестивалнинг яна бир нуфузи шундаки, мамлакатимиз бу байрамни ўз куч-қудрати ва маблағлари ҳисобига ўтказмоқда. Кино юлдузлари баҳси тантаналарига компаниялар, жамғармалар, «Кока-Кола», «ЎзДЕВО», «Совпластитал» корхоналари, Ўзбекистон ҳаво йўллари миллий авиокомпанияси ҳомийлик қилмоқда. Фестивал кунлари Алишер Навоий номли санъат саройида Ўзбекистон кино тарихини акс эттирувчи кўргазма ишлайди. Яна ҳам чиройга бурканган Тошкент жамоли қалбларга қувонч солиши табиий. Хуллас, экран санъати юлдузлари фестивалдан хурсанд бўлиб, бир олам таассуротлар билан юртига қайтадилар. Ғолибларни антиқа мукофотлар кутаяпти. Улар орасида «Нексия» автомашинаси ҳам бор. Бош мукофот «Олтин хумо» совринидир. Унинг эгалари қўшимча 10 минг долларга ҳам эга бўлишади. У кимга насиб этишини бўлажак киноанжуман аниқлаб беради.

Д.САЪДУЛЛАЕВ, «Қишлоқ ҳаёти» мухбири.

ХАЛҚ ДОСТОНЛАРИ КУЙЧИСИ

Хатирчи — азал-азалдан ноёб истеъдодларга бой маскан бўлиб келган. Бу ерда яхшигина адабий муҳит шаклланган. Халқимизнинг севимли бахши шоири Умарқул Пулкан ҳам қорли чўққилари булутларга бўйлашган пурвиқор Оқтовнинг бағридан отилиб чиққан юлдуз эди. У 1927 йилда Хатирчи туманидаги Жизмонсой қишлоғида ўзбек достончилигининг асосчиларидан бири бўлмиш машҳур халқ бахшиси, улкан оқин «Алпомиш», «Гўрўғли», «Кунтуғмиш», «Юнус пари», «Авазхон» сингари достонларнинг хассос куйчиси Муҳаммадқул Жомурод Пулкан шоирнинг табаррук хонадонида таваллуд топди. Онадан жуда ҳам эрта етим қолиб, азоб ва етишмовчиликлар билан улғайди. Умарқул Пулкан ўғлининг жонкуярлиги боис Пулкан шоирнинг бир қанча достон ва термалари ёзиб олиниб, нашрга тайёрланди. Бундан ташқари Умарқул Пулканнинг достон, терма ва ҳажвияларидан тузилган «Куйлайман», «Умрим таронаси», «Бир баҳор достони», «Ҳеч ким билмасин» сингари китоблари чоп этилган. Унинг достон, термаларида отасидан мерос анъанавийликка ҳамоҳанглик, кечаётган воқеаларга дахлдорлик фазилатлари йўғрилган.

Хатирчи туманида Умарқул Пулкан таваллудининг 70 йиллигига бағишланган тантана тадбирида булар яна бир маротаба таъкидланди. Учрашувда тўпланган ижодкорлар, бахшининг дўстлари ва яқинлари, мухлислари дил сўзларини изҳор этдилар. Туман ҳокими Абдуғани Сафаров, «Шарқ юлдузи» журнали назм бўлими мудири, шоир Икром Отамурод, «Хабар» газетасининг бош муҳаррири, ёзувчи Шодмон Отабек ва бошқалар Умарқул Пулканнинг ўзбек шеъриятига, достончилигига қўшган улкан ҳиссасини алоҳида таъкидлаб ўтдилар. Кечада дил сўзлари куй-қўшиққа, наво эса шеъриятга уланиб кетди.

Умарқул Пулкан шеърият ихлосмандларига янги ёзган шеърларидан ўқиб берди. Туман бадиий ҳаваскорлик дасталарининг санъаткорлари ижросидаги дилрабо қўшиқ ва рақслар дилларга хушнудлик бахш этди.

Улуғбек ЖУМАЕВ.

«Шарқ тароналари» Халқаро мусиқа фестивали олдидан

БОШ СОВРИН — 10 МИНГ ДОЛЛАР

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Шарқ тароналари» Халқаро мусиқа фестивалини ўтказиш тўғрисида»ги қарори мамлакатимизда миллий қадриятларимизни, урф-одатларимизни тиклаш, мусиқа санъатимизнинг ноёб намуналарини кенг тарғиб қилишда дастуриламал бўлмоқда. Ҳар бир халқ аввало ўзининг миллий санъатини асрабавайлаш, ривожлантириши, бойитиши, дунё миқёсида намоён этиши жоиз. Шу боис республикамизда ўзбек миллий санъатимизнинг жаҳон узра кенг тарғиб этилишига алоҳида аҳамият берилмоқда.

Қарорга кўра «Шарқ тароналари» Халқаро мусиқа фестивали энди ҳар икки йилда бир марта Самарқанд шаҳрида ўтказилади. Мусиқашуносларнинг биринчи йирик анжумани эса шу йилнинг 25 августидан 2 сентябригача ўтказилиши режалаштирилган.

Фестивалда Яқин ва Ўрта Шарқ мамлакатлари, Марказий Осиё республикалари, АҚШ, Германия каби 40 дан ортиқ мамлакатлардан ижрочилар, санъатшунослар, жамоат арбоблари иштирок этадилар. Фестивал давомида энг яхши миллий қўшиқ ижрочиси учун танлов ўтказилади. Ғолибларга ўн минг АҚШ доллари миқдорида Гран При—Бош соврин белгиланди. Бундан ташқари ҳар бири 5000 АҚШ доллари миқдорида иккита биринчи мукофот, ҳар бири 3500 АҚШ доллари миқдорида иккита иккинчи мукофот, ҳар бири 2000 АҚШ доллари миқдорида учта учинчи мукофот таъсис этилган.

Айни кунда республикамизда улкан анжуманга тайёргарлик ишлари бошлаб юборилди. Айниқса Шарқнинг гавҳари ҳисобланмиш Самарқанд шаҳрида азиз меҳмонларни иззат-икром билан кутиб олиш учун тайёргарлик ишлари қизғин. Меҳмонхоналар қайта жиҳозланиб, анжуман ўтадиган санъат кошоналари миллий руҳда безатилмоқда.

Фестивалнинг истиқлолимиз 6 йиллиги шодиёналари ва «Ўзбекистон қўшиқ байрами» тантаналарига уланиб кетиши қувончли ҳолдир.

Мухтасархон КАРИМОВА, Маданият ишлари вазирлиги мутахассиси.

Эркин юртнинг усталари тандир ясар,
Момолари «бисмиллоҳ» деб нонлар ёпар.
Турғунбек МАҲКАМОВ олган сурат-лавҳа.

Спорт

АФСОНАВИЙ ПАҲЛАВОНГА БАҒИШЛАНАДИ

Андижон вилоятининг Булоқбоши тумани марказида ҳашар йўли билан миллий кураш бўйича мусобақалар ўтказиладиган янги майдон қурилди.

Бу ерда томошабинлар учун ўринлар мавжуд бўлиб, спортчилар, уларнинг устозлари ва ҳакамлар учун барча шароит яратилган. Янги спорт майдонида булоқбошилик машҳур полвон Шариф Ҳожи хотирасига бағишлаб фарғонача кураш бўйича мусобақа ўтказилди. Фарғона водийсида Шариф Ҳожи Полвоннинг шуҳрати жуда баланд, унинг маҳорати ва кучи тўғрисида кўплаб афсоналар тўқилган.

Шариф Ҳожи Полвон хотирасига бағишлаб ўтказилган полвонлар беллашувида Булоқбоши туманидан А. Абдураҳмонов, М. Абдуллаев, О. Дўсанов, Андижондан Ш. Исоқов, Олтинкўл туманидан Х. Каримов, Шаҳрихон туманидан Ш. Оммонуллаев ўз вазн тоифаларида ғолиб бўлдилар. Уларга Булоқбоши тумани ҳокимининг совринлари, мусобақа ташкилотчилари ва ҳомийларининг қимматбаҳо совғалари топширилди.

ЎзА.

ТАНАФФУС БЕҲУДА КЕТМАДИ

Олий табақа жамоалари салкам бир ойлик танаффусдан сўнг мамлакат биринчилиги баҳсларини қайта бошлашди. Шу оралиқда биллур соврин учун мусобақаларнинг илк босқичлари ўтказилди. Асосан МҲСК ўйинчиларидан ташкил топган Қуролли Кучларимиз жамоаси Жанубий кореялик рақиблари билан икки учрашув натижасига кўра финал босқичига йўлланмани қўлга киритди.

Энг муҳими, футбол бўйича мамлакатимиз терма жамоаси 1998 йили Францияда ўтадиган жаҳон чемпионатида қатнашиш учун саралаш учрашувларининг дастлабкисини муваффақиятли якунлаб, сафарда 1:0 ҳисобида ғалабага эришди. Энди вакилларимиз 25 май куни Камбоджа футболчиларини қабул қилишади. Агар яна зафар қучилса, чарм тўп усталаримизнинг ўз гуруҳларида якка пешқадам бўлиб олишлари мумкин. Ҳозирча терма жамоамиз аъзолари ўз клубларида тўп суришмоқда.

Тўққизинчи тур учрашувлари қатор жамоалар танаффусдан унумли фойдаланганликларини кўрсатди. Жумладан, ҳали яқиндагина «Хоразм» жамоаси бу йил ҳам жадвалнинг қуйи поғонасидан муқим ўрин эгаллайдигандек туюлганди. Лекин урганчлик футболчилар иккита ғалабадан сўнг аҳволни анча ўнглаб олишди. Ҳисобот тўрида «Хоразм» ўз майдонида «Андижон»ни доғда қолдирди — 2:0.

Пешқадамлар хусусида гапирадиган бўлсак, биринчи навбатда Тошкент вилоятининг «Дўстлик» жамоаси кескин баҳсда «Навбаҳор»ни енгганлигини таъкидламоқ жоиз. Тўғри, аввалига наманганлик футболчилар фаоллик кўрсатишди, ҳисобни ҳам биринчи бўлиб очишди. Лекин Жаъфар Ирисметов аввал мувозанатни тиклади, сўнг жамоасини олдинга олиб чиқди. Худди у билан баҳсга киришгандек биринчи тўп муаллифи Л. Кошелев ҳисобни 2:2 қилди. Бу 67-дақиқада содир бўлганди. Шундан сўнг устунлик гоҳ у томонга, гоҳ бу томонга оғиб турди. 87-дақиқада эса Ф. Ҳабибуллин учинчи тўпни киритиб, ўтган йилги чемпионни иккинчи бор мағлубият аламини татишга мажбур қилди. Адолат юзасидан айтиш керакки, ўйин яна беш-ўн минут давом этса, «Навбаҳор» ҳисобни тенглаштириши ҳеч гап эмасди. Зеро, наманганлик футболчиларни маҳорат жиҳатдан рақибларидан қолишади, деб бўлмайди. Бинобарин, бутун баҳс ҳали олдинда.

Етакчилардан яна бири — «Нефтчи» Бухорода тўп сурди. Мезбонлар мамлакатимизнинг тўрт карра чемпионига қарши бирор ишончли далил топа билишмади — 0:2.

Бу йилги пешқадам МҲСК ўз майдонида «Сўғдиёна»ни имтиҳондан ўтказди. Меҳмонлар анойилардан эмасликларини намойиш этиб, 7-дақиқада ҳисобда олдинга ўтишди. Лекин тўрт дақиқа ўтмай Мухтор Қурбонов уларнинг ғалаба кайфиятига сув пуркаган бўлса, кейинроқ Аҳмедов ва Ҳасанов устунлик ким томонида эканини исботлашди — 3:1.

Учинчи поғонани эгаллаб турган «Пахтакор» ҳам сафарда тўп суришига қарамай ишончли ғалабани қўлга киритди. «Зарафшон»нинг тажрибали рақиб билан тенгма-тенг баҳслашишга қодир эмаслиги маълум бўлди — 2:5.

Қолган учрашувлар натижалари: «Косонсой» — «Янгиер» — 0:1, «Атласчи» — «Чилонзор» — 2:1, «Трактор» — «Афросиёб» — 2:0, «Насаф» — «Сурхон» — 4:1.

Тўққизинчи турдан кейинги вазият:

Жамоа	Ўйин	Очко
МҲСК	9	27
«Нефтчи»	9	22
«Пахтакор»	9	21
«Дўстлик»	9	20
«Навбаҳор»	9	17
«Атласчи»	9	14
«Бухоро»	9	13
«Сўғдиёна»	9	12
«Афросиёб»	9	11
«Трактор»	9	11
«Насаф»	9	10
«Косонсой»	9	9
«Зарафшон»	9	8
«Андижон»	9	7
«Хоразм»	8	6
«Янгиер»	9	6
«Чилонзор»	8	4
«Сурхон»	6	2

Шермуҳаммад ЙЎЛДОШ ўғли.

Децис – самарали ҳимоя воситаси.

Бу инсектицит дори зарарли ҳашоротларга қарши самарали восита бўлиб, ташқи муҳитга кам таъсир этади.

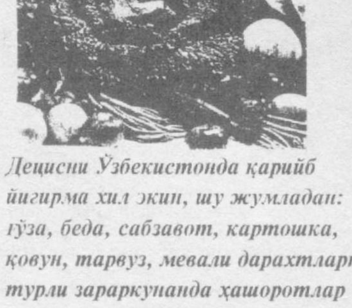

Децисни Ўзбекистонда қарийб йигирма хил экин, шу жумладан: ғўза, беда, сабзавот, картошка, қовун, тарвуз, мевали дарахтларни турли зараркунанда ҳашоротлар — шира, трипс, ғўза тунлами, олма қурти, фитономус, колорадо қўнғизи, чигирткалар ва бошқалардан ҳимоя қилишда қўллаш яхши наф келтиради. Децисиннг ҳар гектарига сарфлаш миқдори жуда оз бўлиб, қўллашга тайёрланган дори бўйича 0,1-1,0 литрни, таъсир этиш моддаси бўйича эса 2,5-25 граммни ташкил этади.

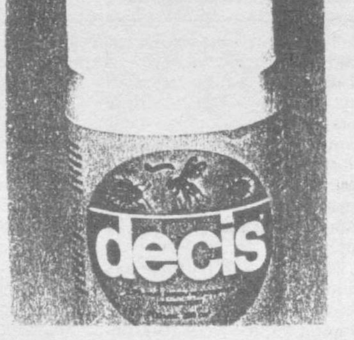

Қўшимча маълумотлар Сизни қизиқтирса, Олмониянинг АгрЭво фирмаси ходимлари хизматингизга тайёр.

Манзилгоҳимиз: Тошкент шаҳри, Юлиус Фучик кўчаси, 7-уй, 56-квартира, Тел.: 33-35-25, Факс: 30-20-31.

Бош муҳаррир Неъмат ЁҚУБОВ

Таҳрир ҳайъати: Маркс ЖУМАНИЁЗОВ, Расулмат ҲУСАНОВ, Маҳмуд МИРЗАЕВ, Эркул ЗИКРИЁЕВ, Сиддиқжон МУҲАМЕДЖОНОВ, Мирғиёс ҚАЮМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Суннатилла САЙДАЛИЕВ, Обиджон ҒОФУРОВ (масъул котиб), Равшан БОБОМУҲАМЕДОВ.

ҲОМИЙ: «Ўзқишлоқхўжаликтаъминоттузатиш» давлат-ширкат қўмитаси

«Қишлоқ ҳаёти» — «Қишлоқ ҳақиқати» газетасининг вориси

МАНЗИЛИМИЗ: 700083, ТОШКЕНТ, МАТБУОТЧИЛАР КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР, Муҳаррир ўринбосарлари — 33-44-43, 33-16-27. Масъул котиб — 33-09-93. Деҳқончилик бўлими — 36-56-35, 36-54-51. Ижтимоий ҳаёт ва адолат бўлими — 36-56-30. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими —36-56-36. Ахборот ва спорт бўлими — 36-54-54. Шикоят ва хатлар бўлими — 36-54-52.

Рўйхатдан ўтиш тартиб рақами 6. Буюртма Г— 0285, ҳажми 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А-2. Босишга топшириш вақти 21.00. Босишга топширилди 19.30

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. 1 2 3 3 4 6.